

Watersportcentrum Spiegelwaal

Toets Wet natuurbescherming; Natura 2000

projectnummer 416921
definitief
12 november 2019

Watersportcentrum Spiegelwaal

Toets Wet natuurbescherming; Natura 2000

projectnummer 416921

definitief revisie 05
12 november 2019

Auteurs

C. Schellingen

Opdrachtgever

Gemeente Nijmegen, afdeling PMRK
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

datum vrijgave

12-11-19

beschrijving revisie 05
definitief

goedkeuring

M.L Braad

vrijgave

E. Matla

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
2	Toetsingskader	4
2.1	Europese richtlijnen	4
2.2	Wet natuurbescherming	4
2.3	Natura 2000-gebied Rijntakken	5
3	Beschrijving voorgenomen activiteit	11
3.1	Gebruik vaarwater	11
3.2	Inrichting	13
3.3	Algemeen	16
3.4	Gedragsregels watersporters	16
4	Effectanalyse en –beoordeling	18
4.1	Uitgangspunten inrichting plangebied	18
4.2	Ruimtebeslag	19
4.3	Verstoring	20
4.3.1	Habitattypen	20
4.3.2	Habitatsoorten	20
4.3.3	Broedvogels	23
4.3.4	Niet-broedvogels	28
4.4	Mechanische effecten	36
4.5	Cumulatie	37
5	Conclusie toets instandhoudingsdoelen	38
6	Bronnen	41

1 Inleiding

Aanleiding

Als gevolg van de dreigende overstromingen in 1993 en 1995 is door het kabinet besloten dat de beveiliging tegen overstromingen in het riviergebied niet langer uitsluitend door dijkverhoging en dijkverbetering moet plaatsvinden. Het kabinet heeft ervoor gekozen meer ruimte te geven aan de rivieren, om zo de vereiste veiligheid in het rivierengebied te garanderen. Door het kabinet is in 2006/2007 de Planologische Kernbeslissing (PKB) Ruimte voor de Rivier (deel 3) vastgesteld.

Eén van de 34 maatregelen van het programma Ruimte voor de Rivier is de maatregel Dijkteruglegging Lent. De rivier de Waal loopt tussen Nijmegen en Lent door een heel smal winterbed van de rivier, een zogeheten flessenhals. Het stadsfront van Nijmegen en de ontwikkeling van het nieuwe stadsdeel 'De Waalsprong' (VINEX-opgave) liggen hier dicht tegen de rivier aan. Bij Lent is de dijk 350 meter landinwaarts gelegd, om ruimte voor de rivier te maken op dit smalle deel van de Waal. Zodoende ontstond de ruimte om een nevengeul voor de Waal aan te leggen. Door het verleggen van de dijk en het graven van een nevengeul is een eiland in de Waal ontstaan. Het nieuwe buitendijkse gebied biedt kansen voor recreatie en het gebied kan ingericht worden als stedelijk uitloopgebied.¹

De PKB Ruimte voor de Rivier richt zich op het realiseren van twee samenhangende doelstellingen:

1. Het op het vereiste niveau brengen van de bescherming van het rivierengebied tegen overstromingen;
2. Het leveren van een bijdrage aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit van het rivierengebied.

Onderdeel van de ruimtelijke kwaliteit betreft de verbetering van de natuur. Met de uitgevoerde ingreep is meer diversiteit en variatie in de natuur aangebracht. Het nieuwe gebied biedt mogelijkheden voor ontwikkeling van nieuwe natuur en de combinatie van deze natuur met recreatie.

Al enkele jaren loopt het locatie-onderzoek naar het watersportcentrum Nijmegen in de Spiegelwaal. Begin 2017 is het Bastion als de definitieve locatie van de verenigingsaccommodatie bepaald. Ook is in de loop van 2017 het Programma van Eisen van de 6 betrokken verenigingen aangescherpt.

Het project ligt (deels) binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied uiterwaarden van de Waal). Voor Natura 2000-gebieden geldt een beschermingsregime om aantasting van de natuurlijke kenmerken van deze gebieden te voorkomen. In de Wet natuurbescherming (verder Wnb) is de bescherming van deze gebieden geregeld.

¹ PKB RvdR Nota van Toelichting ~ Hoofdstuk 7 ~ KAN-gebied

Figuur 1.1 Omgeving van de Spiegelwaal.

Voorgeschiedenis toets Natura 2000

In de Passende Beoordeling Dijkteruglegging Lent (Straatsma & Schellingen, 1 april 2011) zijn alle voorziene nevenactiviteiten van het project op hun effecten op beschermde natuurwaarden in de relevante Natura 2000 gebieden beoordeeld. Dit was met inbegrip van de te verwachten effecten van extensieve vormen van waterrecreatie in de nevengeul. De meer intensievere vormen van waterrecreatie zouden plaats gaan vinden buiten de Natura 2000-gebieden Uiterwaarden Waal en Gelderse Poort tussen de Spoorbrug en de Waalbrug.

In juni 2013 is een eerste verkenning uitgevoerd of (significant) negatieve effecten uit te sluiten zijn als gevolg van het toestaan van intensievere waterrecreatie (Oranjewoud, juli 2013). Deze verkenning wordt met het voorliggende rapport geactualiseerd.

Toetsing mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden

In het kader van de besluitvorming over het project dient getoetst te worden op de mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden. Ook activiteiten buiten een Natura 2000-gebied kunnen de instandhoudingsdoelstellingen in gevaar brengen. Dit wordt externe werking genoemd. Voor projecten geldt een vergunningplicht als het project een verslechterend of significant verstorend effect kan hebben op een Natura 2000-gebied (art. 2.7 Wnb). Als significante effecten niet met zekerheid kunnen worden uitgesloten, moet er op grond van de Wet natuurbescherming een passende beoordeling worden opgesteld (art 2.8 Wnb).

Binnen deze toets aan de gebiedsbescherming uit de Wet natuurbescherming staat de volgende vraag centraal:

Kan de beoogde ontwikkelingen - gelet op de instandhoudingsdoelstelling van enig Natura 2000-gebied - de kwaliteit van de habitattypen en de leefgebieden van soorten waarvoor het gebied is aangewezen verslechteren of een significant verstorend effect hebben? Kunnen deze effecten bij voorbaat redelijkerwijs uitgesloten worden of kunnen de effecten leiden tot significante aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden?

2 Toetsingskader

2.1 Europese richtlijnen

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn wordt algemeen beschouwd als de richtlijn waarin de bepalingen van de Conventie van Bern uit 1982 in het Europees Gemeenschapsrecht zijn omgezet. Hij heeft zowel gebiedsbescherming als soortbescherming tot doel.

De Habitatrichtlijn is gericht op de realisatie van een coherent Europees ecologisch gebiedennetwerk, het zogenaamde Natura 2000-netwerk. Hiervoor dienen de EU-landen in overleg met de Europese Commissie speciale beschermingszones aan te wijzen, soms in combinatie met Vogelrichtlijngebieden. Als speciale beschermingszones worden alleen gebieden aangewezen met natuurlijke vegetaties (habitats) genoemd in Bijlage I van de Habitatrichtlijn en/of de leefgebieden van diersoorten die zijn genoemd in Bijlage II (zie kader).

De aanwijzing van gebieden als speciale beschermingszone heeft een aantal gevolgen. Zo dienen de EU-landen maatregelen te treffen zodat de natuurlijke vegetaties (habitats) en/of de leefgebieden van de te beschermen soorten zich verder kunnen ontwikkelen. Binnen de aangewezen gebieden kunnen plannen of projecten die 'significante gevolgen' op deze ontwikkeling hebben alleen worden toegestaan indien ze een dwingende reden van groot openbaar belang vertegenwoordigen en indien is aangetoond dat er voor het plan of project in kwestie geen alternatief is. Bovendien moeten als vergoeding voor de natuurwaarden die worden aangetast, compenserende maatregelen worden getroffen om de samenhang van het Natura 2000-netwerk te waarborgen.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn verplicht de lidstaten van de Europese Unie de instandhouding te garanderen van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Europese verdrag van toepassing is.

Artikel 4 van de Vogelrichtlijn bevat, net als de Habitatrichtlijn, de verplichting tot het aanwijzen van zogenaamde speciale beschermingszones. Deze worden 'Vogelrichtlijngebieden' genoemd. Vogelrichtlijngebieden zijn vervolgens, vaak samen met Habitatrichtlijngebieden, ingevoegd in het Natura 2000-netwerk.

2.2 Wet natuurbescherming

In de Wet natuurbescherming (vervangt sinds 1-1-2017 de Natuurbeschermingswet 1998) is de bescherming van (Natura 2000-)gebieden geregeld. In deze wet worden de bepalingen van de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming uitgewerkt.

Het aanwijzingsbesluit is voor Natura 2000-gebieden van groot belang, omdat het onder meer het referentiekader biedt voor het beheerplan, de beoordeling van plannen, projecten en activiteiten en de vergunningverlening. Het referentiekader wordt gevormd door de instandhoudingsdoelstellingen en de begrenzing van het gebied (in de vorm van een kaart met een toelichting).

De hoofdvraag in de toets aan de Wnb-gebiedsbescherming is of er een kans op significant negatieve gevolgen bestaat. Dat is het geval als op grond van objectieve gegevens niet valt uit te

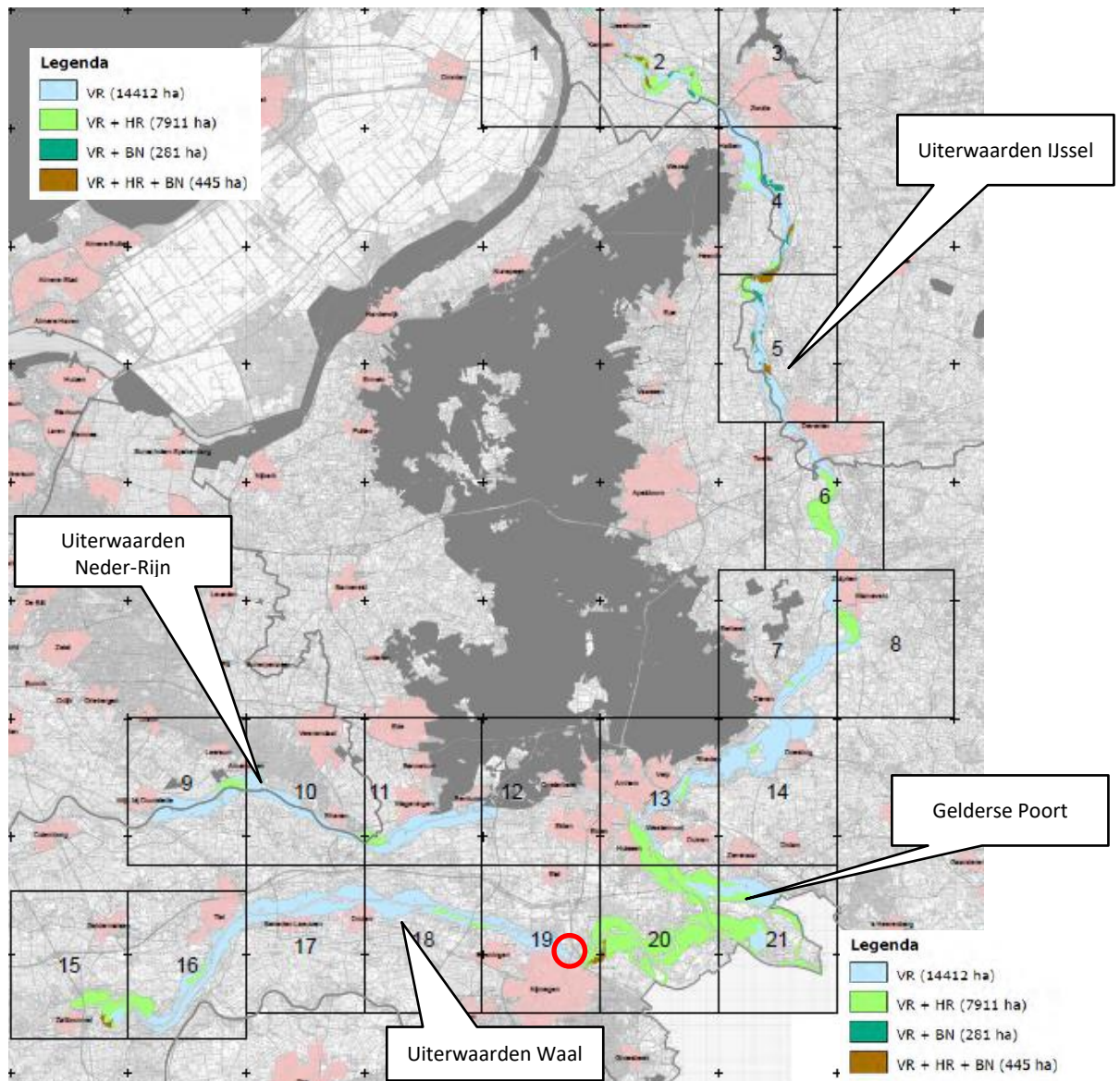
sluiten dat het project significante gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

- Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning gebiedsbescherming op grond van de Wet natuurbescherming nodig is.
- Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is, volstaat daarvoor de zogenoemde verslechtingstoets.
- Er is kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er kans op een significant negatief effect bestaat, is een passende beoordeling vereist. Uit dit onderzoek, waarbij ook cumulatieve effecten moeten zijn meegenomen, kan blijken (1) dat er geen kans is op een negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend. Ook kan blijken dat (2) er kans is op een aanvaardbaar negatief effect. In dat geval wordt de vergunning verleend onder voorschriften/beperkingen. Wanneer de gevolgen (3) inderdaad significant blijken te kunnen zijn, moet aangetoond worden dat er geen alternatieven zijn, dat er een dwingende reden van groot openbaar belang is en dat voorzien is in compensatie (de zogenaamde ADC-toets).

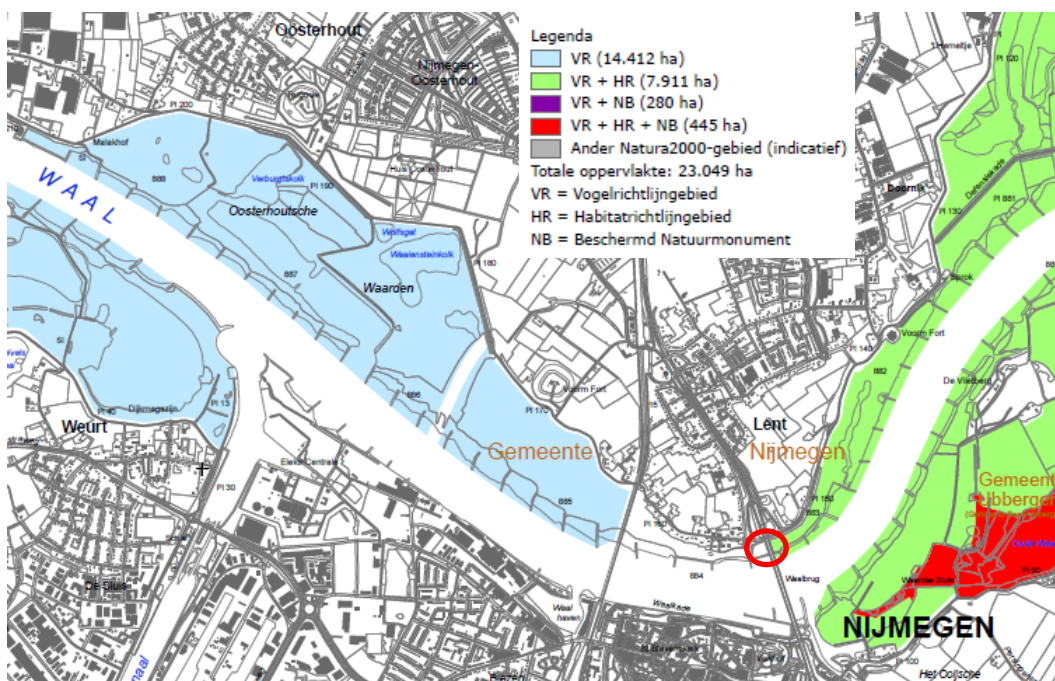
2.3 Natura 2000-gebied Rijntakken

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is een omvangrijk Natura 2000-gebied (zie figuur 2.2). De uiterwaarden van de Waal zijn een belangrijk broedgebied voor soorten van natte, ruige graslanden (porseleinhoen, kwartelkoning). Het is daarnaast ook een belangrijk rust- en foerageergebied voor kleine zilverreiger, kleine zwaan, kolgans, grauwe gans, smient, tafeleend, Kievit en grutto. Daarnaast van enig belang voor fuut, aalscholver, brandgans, krakeend, pijlstaart, slobbeend, kuifeend, nonnetje, slechtvalk, meerkoet en wulp.

Het Natura 2000-gebied Rijntakken is een Vogelrichtlijngebied en deels een Habitatrichtlijngebied. Dit gebied is in april 2014 door de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken definitief aangewezen als Natura 2000-gebied. In maart 2017 is een wijzigingsbesluit genomen en in maart 2018 is een ontwerp-wijzigingsbesluit voor de Habitatrichtlijngebieden genomen. De instandhoudingsdoelen zijn in tabel 2.2 weergegeven.

Figuur 2.1 Begrenzing Natura 2000-gebied Rijntakken (met aanduiding deelgebieden) (rode cirkel = locatie watersportcentrum).

Figuur 2.2 Begrenzing Natura 2000-gebied Rijntakken nabij het plangebied (rode cirkel = locatie Watersportcentrum).

Tabel 2.1 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Rijntakken (bron: definitief aanwijzingsbesluit april 2014 en ontwerp wijzigingsbesluit maart 2018).

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal vogels	Draagkracht aantal paren	Kernopgave
Habitattypen							
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	>	>				3.06
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)	>	=				3.02,W
H3270	Slikkige rivieroever	>	>				
H6120	*Stroomdalgraslanden	>	>				3.13, A
H6430A ²	Ruigten en zomen (moerasspirea)	=	=				
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)	>	>				
H6510A	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (glanshaver)	>	>				3.13, A
H6510B	Glanshaver- en vossenstaartheuvels (grote vossenstaart)	>	>				3.09,W

² In het ontwerp-wijzigingsbesluit van maart 2018 is het instandhoudingsdoel voor H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) toegevoegd; behoud omvang en behoud kwaliteit.

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draag- kracht aantal vogels	Draag- kracht aantal paren	Kernopgave
H91E0A ³	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)	=	>				3.07,W
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)	>	>				3.07,W
H91F0	Droge hardhoutoibossen	>	>				3.14
Habitatsoorten							
H1095	Zeeprik	>	>	>			
H1099	Rivierprik	>	>	>			
H1102	Elft	=	=	>			
H1106	Zalm	=	=	>			
H1134	Bittervoorn	>	>	>			
H1145	Grote modderkruiper	>	>	>			
H1149	Kleine modderkruiper	=	=	=			
H1163	Rivierdonderpad	=	=	=			
H1166	Kamsalamander	>	>	>			
H1318	Meervleermuis	=	=	=			
H1337	Bever	=	>	>			3.07,W
Broedvogels							
A004	Dodaars	=	=			45	
A017	Aalscholver	=	=			660	
A021	Roerdomp	>	>			20	3.08🔒🔒
A022	Woudaap	>	>			20	
A119	Porseleinhoen	>	>			40	3.12,W
A122	Kwartelkoning	>	>			160	3.12,W
A153	Watersnip	=	=			17	
A197	Zwarte Stern	>	>			240	3.06
A229	Ijsvogel	=	=			25	
A149	Oeverwaluw	=	=			680	
A272	Blauwborst	=	=			95	
A298	Grote Karekiet	>	>			70	3.08🔒🔒
Niet-broedvogels							
A005	Fuut	=	=		570		
A017	Aalscholver	=	=		1300		
A037	Kleine Zwaan	=	=		100		3.10
A038	Wilde Zwaan	=	=		30		3.10
A039	Toendrarietgans	=	=		125 (f) 2800 (s)		
A041	Kolgans	=	=		35.400 (f) 180.100 (s)		3.10

³ In het ontwerp-wijzigingsbesluit van maart 2018 is het instandhoudingsdoel voor H9120 Beuken- en eikenbos me hulst toegevoegd; uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit en het instandhoudingsdoel voor H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) toegevoegd; uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit.

		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draag- kracht aantal vogels	Draag- kracht aantal paren	Kernopgave
A043	Grauwe Gans	=	=		8.300 (f) 21.500 (s)		3.10
A045	Brandgans	=	=		920 (f) 5.200 (s)		
A048	Bergeend	=	=		120		
A050	Smient	=	=		17.900		3.10, 3.12, W
A051	Krakeend	=	=		340		3.12, W
A052	Wintertaling	=	=		1.100		3.12, W
A053	Wilde eend	=	=		6.100		3.12, W
A054	Pijlstaart	=	=		130		3.12, W
A056	Slobeend	=	=		400		3.12, W
A059	Tafeleend	=	=		990		3.12, W
A061	Kuifeend	=	=		2.300		3.12, W
A068	Nonnetje	=	=		40		3.12, W
A125	Meerkoet	=	=		8.100		
A130	Scholekster	=	=		340		3.12, W
A140	Goudplevier	=	=		140		
A142	Kievit	=	=		8.100		3.12, W
A151	Kemphaan	=	=		1.000		
A156	Grutto	=	=		690		3.12, W
A160	Wulp	=	=		850		3.12, W
A162	Tureluur	=	=		65		3.12, W

Legenda	
W	Kernopgave met wateropgave
	Sense of urgency: beheeropgave
	Sense of urgency opgave m.b.t. watercondities
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
(f)	Gemiddeld aantal vogels (seizoensgemiddelde) waarvoor het Natura 2000-gebied draagkracht moet hebben als foerageergebied.
(s)	Gemiddeld aantal vogels (seizoensmaximum waarvoor het Natura 2000-gebied draagkracht moet hebben als rust- en slaappleats.
3.02	Waterplanten Behoud beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden) H3260_B.
3.06	Krabbenscheer-begroeiingen Behoud en uitbreiding van meren met krabbenscheer en fonteinkruiden H3150, in de vorm van strangen, in het bijzonder herstel van krabbenscheerbegroeiingen, ook als broedbiotoop van zwarte stern A197.
3.07	Vochtige alluviale bossen Vochtige alluviale bossen (zachthoutoobossen en essen-iepenbossen) *H91E0_A en *H91E0_B uitbreiden mede ten behoeve van bever H1337.
3.09	Vochtige graslanden Herstel glanshaver- en vossenstaarthooidanden (grote vossenstaart) H6510_B en blauwgraslanden H6410.

3.12	Plas-dras situaties	Behoud en uitbreiding areaal van plas-dras situaties en ondiep water voor eenden, kwartelkoning A122, porseleinhoen A119 en steltlopers.
3.13	Droge graslanden	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding van stroomdalgraslanden *H6120, glanshaver- en vossestaartheoilanden (glanshaver) H6510_A.
3.14	Droge hardhoutoibossen	Ontwikkeling droge hardhoutoibossen H91F0: groter oppervlakte en kwaliteitsverbetering.

3 Beschrijving voorgenomen activiteit

De gemeente Nijmegen werkt samen met de Stichting Watersport Nijmegen aan de realisatie van een watersportcentrum aan de Spiegelwaal bij Nijmegen, gericht op duurzame water- en oeversporten, zoals roeien en kanoën, triatlon, windsurfen, zeilen/zeilschool en de Nijmeegse Reddingsbrigade (zie tabel 3.1) en eventueel bijpassende sporten. Er zijn (dd juli 2017 2016) vijf verenigingen aangesloten, samen nu zo'n 1000 actieve sporters.

Tabel 3.1 Typering verenigingen aangesloten bij de Stichting Watersport Nijmegen.

	Sport	Doelgroep	Ledenaantal	
			Huidig	Verwacht
NSRV Phocas	roeien	studenten	Ca 550	Ca 850
NKSV De Batavier	Kanoën (wildwater, vlakwater, zee- en kanopolo)	algemeen	Ca. 120	Ca 180
NSZV De Loefbijter	zeilen	studenten	Ca 100	Ca 150
NSSV Aeolus	surfen	studenten	Ca 120	Ca 150
Nijmeegse Reddingsbrigade (NRB)	Zwemlessen, reddend zwemmen varend redden	algemeen	Ca 50	Ca 75

Uitgangspunten ten aanzien van inrichting en gebruik zijn:

- Bezoekers evenementen en wedstrijden concentreren zich ter hoogte van het clubgebouw en/of ter hoogte van het evenemententerrein⁴, zodat er geen potentiële habitattypen en oeverzones vertrapt worden en vogels minder verstoord worden.
- De oeverzones van de Oosterhoutse plas worden niet opengesteld voor publiek bij wedstrijden en evenementen.
- Verlichting wordt gericht aangebracht.

3.1 Gebruik vaarwater

(De Spiegelwaal is gemiddeld 300 m breed en 3,5 km lang, oppervlakte is dan 1,05 km² of 105 ha)

Roeien (NSRV Phocas)

- Dagelijks het hele jaar door, behalve als het vriest of als de drempel overstroomt (vaarverbod RWS).
- Diverse type boten: 1 pers., 2 pers., 4. Pers, 8 pers. Vaaradvies is zoveel mogelijk stuurboordwal te houden.
- Sparmiddagen voor (interne) competitieroeiers: 20-30 boten binnen 2 uur/500 m tot 1 km, 9 sparmiddagen per jaar waarvan 4 in september.
- Bumpings voor wedstrijdroeiers: 15-20 boten binnen 2 uur/3x keer het water over (2 km), 6 bumpings per jaar in de periode van november tot mei.
- Tijdtrace roeien van uitstroom nevengeul tot aan de Verlengde Waalbrug (ca 2,5 km), suggestie maand mei of september. De start vindt in dit geval plaats tussen uitlaat en De Oversteek. Op deze momenten zullen er ook beperkte activiteiten en op deze hoogte aan de oeverzijde op Veur Lent zijn.

⁴ Bij het evenemententerrein dient uitgegaan te worden van de randvoorwaarden die gesteld zijn aan het gebruik van het evenemententerrein (bijvoorbeeld aantal bezoekers e.d.) om significant negatieve effecten van het gebruik van het evenemententerrein door bezoekers van watersportevenementen uit te kunnen sluiten.

- Eventueel zo lang mogelijke (onderlinge) roeiwedstrijd (oproeien westwaarts) in voorbereiding op de voorjaarswedstrijden.
- geen (inter)nationale roeiwedstrijden van 2000 m. Voor deze afstand wordt er wel getraind, van Verlengde Waalbrug tot uitstroom Spiegelwaal en andersom.
- De inrichting van de oevers is niet geschikt als doorlopende (fiets)route coaching vanaf de kant. De inrichting van de oevers wordt hier ook niet geschikt voor gemaakt/aangepast ten behoeve van coaching. De wijze van coaching voor het roeien (op het water of draadloos systeem) dient nog verder te worden uitgezocht.
- De organisatie van eigen wedstrijdklassieker en regiowedstrijden junioren (500m) of voorjaarswedstrijd (Phocas) is nog niet meegenomen in de toetsing omdat deze pas op lange termijn op de planning staan).

Tabel 3.2 Aantal roeibotenbewegingen verdeel over de weekdagen.

	Aantal roeibotenbeweging 1)	
	Ochtend 1)	Middag/avond
Maandag	7	34
Dinsdag	12	37
Woensdag	12	59 tot 64
Donderdag	12	29
vrijdag	12	14
Zaterdag	61	38
Zondag	42	15

1) In de vakantie ongeveer 20 tot 40%

Kanoën

Tabel 3.3 Aantal kano poloërs/boten verdeeld over de weekdagen.

	Aantal per uur	
	Ochtend	Avond
Maandag	-	15 kano poloërs per uur
Dinsdag	-	12-20 boten
Woensdag	-	15 boten
Donderdag	-	3x 10 boten
Vrijdag/zaterdag/zondag	Recreatief varen/ individuele training/ vertrek en aankomst kanotochten	

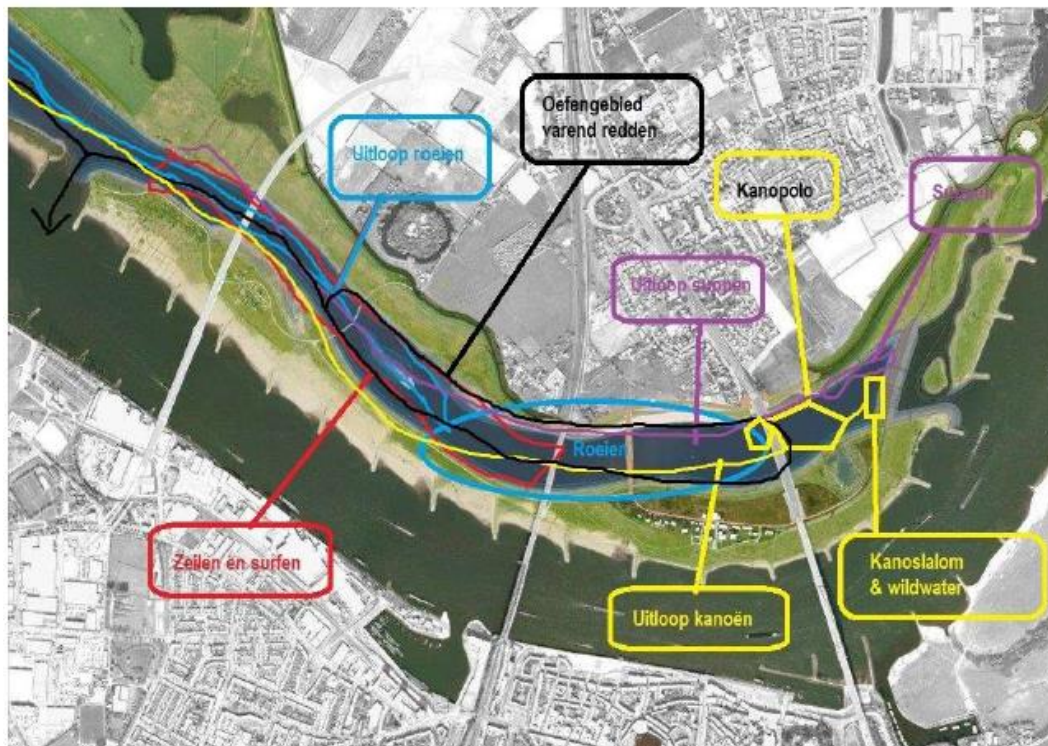
Surfen en zeilen

Cursussen in het voor- en najaar voor beginnende surfers en zeilers.

Nijmeegse Reddingsbrigade (NRB)

Tabel 3.4 Typering verenigingen aangesloten bij de Stichting Watersport Nijmegen.

	Opleiding Lifeguard Junior en Lifeguard senior	Opleiding Vaarbewijs 1 en 2	Opleiding C2000 en marifoon
Periode	Oktober-begin mei	Oktober-begin mei	Oktober-begin mei
Wanneer	Zondagmorgen van 8.00-12.00 Om de 2 weken	Zondagmorgen van 8.00-12.00 Om de 2 weken	Zondagmorgen van 8.00-12.00 Om de 2 weken
Aantal boten	2 tot 4 boten	2 tot 4 boten	Incidenteel bootgebruik

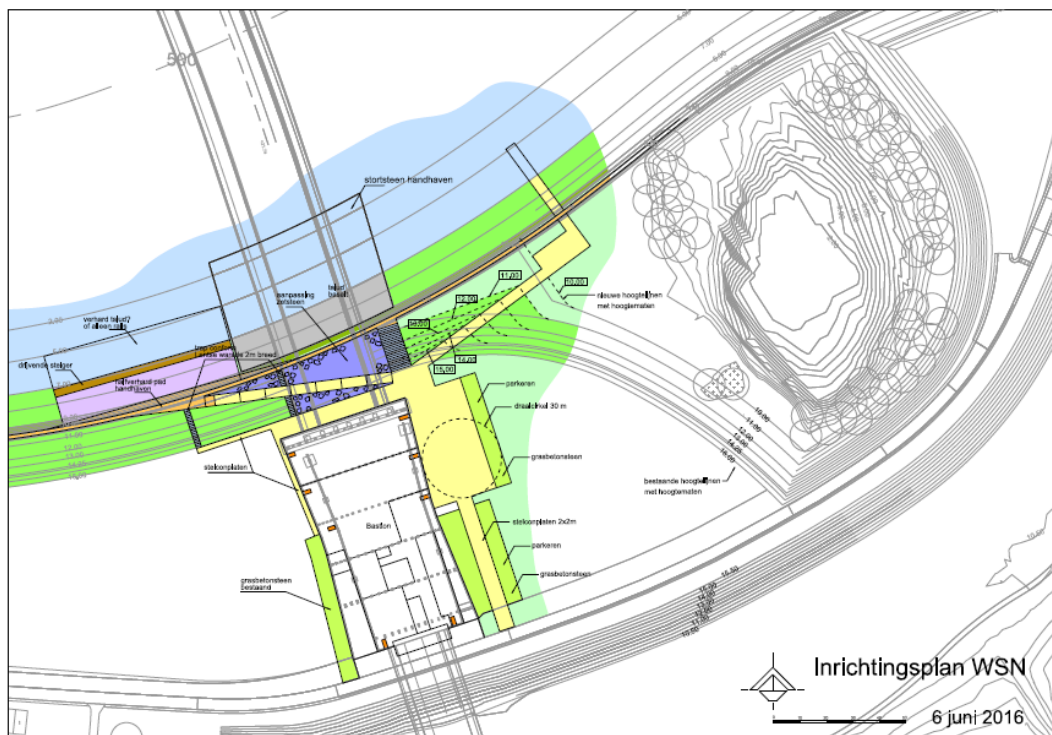
Figuur 3.1 Verdeling watersportactiviteiten over het plangebied (bron: gemeente Nijmegen).

Vanuit haar werkzaamheden en taken is de NRB de enige vereniging die gebruik maakt van de verbinding tussen Waal en Spiegelwaal.

3.2 Inrichting

Clubgebouw en steiger

Het plan betreft de realisatie van een watersportcentrum bij de verlengde Waalbrug in het Bastion (zie figuur 3.2). Daarbij wordt, ten behoeve van het watersportcentrum aan beide oevers naast de brug de verharding aangepast en uitgebreid op Eiland Veur Lent, in hoofdzaak aan de oostzijde met name op de hoogwatervrije ontwikkelplek. Aan deze zijde bevinden zich ook de noodzakelijk parkeerplaatsen en fietsenstallingen.

Figuur 3.2 inrichtingsplan (bron: gemeente Nijmegen).

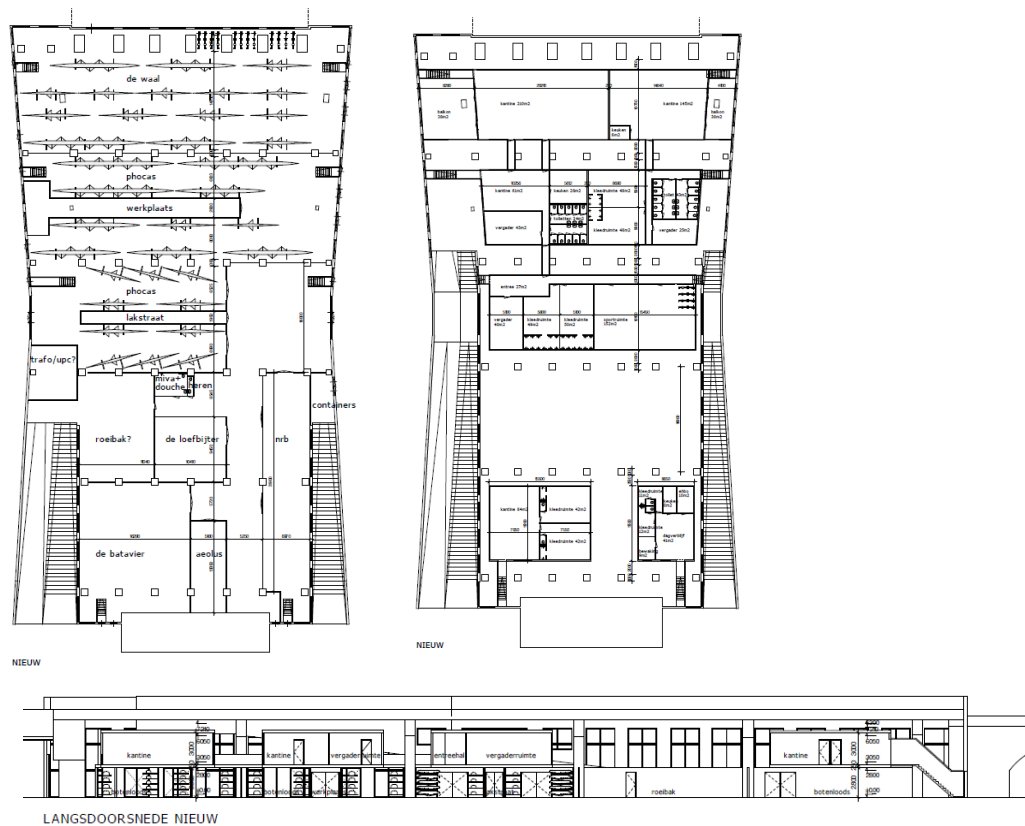
In het talud worden 2 hellingbanen aan weerszijden van de Verlengde Waalbrug gerealiseerd, waarbij de westelijke hellingbaan naar een steigerconstructie leidt die verbonden is met een roevlot. Toegang en roevlot is indien noodzakelijk in de vroege ochtend en avond verlicht. Het roevlot bestaat uit vlotdelen van 20 meter en heeft een totale lengte van ca. 100 meter. Beide hellingbanen leiden tot de vervanging en/of toevoeging van verharding op het talud ter plaatse.

De verenigingsaccommodatie herbergt minimaal 6 watersportverenigingen en omvat in totaal ca. 2.000m² BVO botenloods, opslag en werkruimte en ruim 1.000m² BVO aan verenigingsruimten.

De verenigingsruimten betreffen ook kantine/feestruimte. Zeker voor de studentenverenigingen geldt dat er met een bepaalde frequentie feesten worden gehouden waarbij de capaciteit van de kantine maximaal 400 personen betreft. Naar verwachting betekent dit regelmatig een toestroom en wegstroom vanaf de Verlengde Waalbrug naar het Bastion van bezoekers in de avond en de nacht.

Tijdens mooi weer is de verwachting dat er rond het Bastion, op het buitenterrein en naar het water overdag, 's avonds en in nachtelijke uren georganiseerd en ongeorganiseerd buitenactiviteiten plaatsvinden zoals buiten (kracht)trainen, (onversterkte) muziek, kampvuur en BBQ.

Op de begane grond bevindt zich tevens een werkplaats en lakstraat waar het onderhoud van de roeiboten plaatsvindt. De werkplaats is tijdens de werkweek voltijds bezet. In de lakstraat vinden ten behoeve van het voldoen aan ARBO-eisen spuitwerkzaamheden plaats onder overdruk. De afvoer van deze lucht vindt onder wettelijke maatregelen plaats richting buitenomgeving.

Figuur 3.3 Ontwerpen Watersportcentrum Nijmegen locatie Bastion (boven: verenigingsruimten en onder: botenloods begane grond) (bron: gemeente Nijmegen).

De autobereikbaarheid van de verenigingsaccommodatie vindt plaats via de brug Lentloper. Op openbaar gebied dat bij het Bastion hoort zijn ca. 50 parkeerplaatsen voorzien. De bereikbaarheid via fiets en te voet is rechtstreeks mogelijk vanaf de Verlengde Waalbrug. Boven op de Waalbrug is een bushalte aanwezig.

Bij het roeivlot en bij het kanoveld zal verlichting worden geplaatst en deze wordt gebruikt in het najaar om de activiteiten te kunnen verlengen tot 22.00 uur. De precieze locatie is nog niet bekend. Het betreft in ieder geval aan beide zijden van de Verlengde Waalbrug op het water dichtbij de oever. Aan de westzijde aan de oever, aan de oostzijde iets meer op het water.

Roeien

Op het water kunnen diverse banen worden uitgezet. Er kan een 500 meter wedstrijd baan van 4 lanes breed (4 x 15 m) worden uitgezet. Daarnaast een oproeibaan (baan waarin je naar de start vaart). De wedstrijd baan eindigt idealiter voor het clubhuis/Bastion (oostelijk bij Verlengde Waalbrug).

Bij een lange-afstand wedstrijd wordt gestart op tijdsintervallen achter elkaar. Er zijn dan geen lanes, hooguit beboeide grenzen van het parcours. De lanes ten behoeve van de wedstrijd dag worden beboeid.

Kano(polo)

Voor de locatie van het kanopologebied wordt gedacht aan het de directe omgeving onder de Verlengde Waalburg (oostelijk of westelijk). Gestreefd wordt naar minstens één (verlicht) oefenveld (35 x 23 mtr) met de mogelijkheid tot tijdelijk drie uitgezette velden bij toernooien.

Meer specifiek bestaat de gewenste inrichting uit:

- Een semi-permanent waterpoloveld langs het pad ter hoogte van de Kolk (bij benadering). De basis wordt daarbij gevormd door 6 geslagen palen met een hoogte van ca 15 meter boven NAP (voldoende diep geslagen om bestand te zijn tegen stroom bij extreem hoog water). De lijnen en doelen worden bij een vooraf bepaalde hoogste waterstand verwijderd (denk aan 12-13 m boven NAP)
- Een (mogelijk 2) verlichtingsmast op de kant (er wordt het hele jaar door getraind in de avonden op 2 tot 3 avonden).
- Een slalom parcours achter de dijk bij de in/uitlaat pijpen. De basis zijn ook hier geslagen palen van vergelijkbare hoogte. Deze zijn in een carré van 3 x 3 geplaatst op een minimale afstand vanaf het dijklichaam met een totale breedte die in ieder geval 4 tot 5 uitlaat pijpen beslaat. De lijnen en poortjes worden bij een vooraf bepaalde hoogste waterstand verwijderd.
- Een (mogelijk 2) verlichtingsmast op de dijk (er wordt het hele jaar door getraind in de avonden op 2 tot 3 avonden).
- Bij aankomend hoogwater worden de doelen en andere voorzieningen weggehaald.

3.3 Algemeen

Ten aanzien van de verenigingsactiviteiten zal in ieder geval sprake zijn van de volgende activiteiten:

- Een seizoensopening per jaar per vereniging;
- Een nieuwjaarsreceptie per jaar per vereniging;
- Twee ALV's per jaar per vereniging;
- Een open dag per jaar per vereniging;
- **Verenigingsfeesten en/of vieringen. De studentenroeivereniging heeft maandelijks een feest waar maximaal 400 studenten bij aanwezig kunnen zijn; De planologische bestemming hiertoe betreft 'sociëteit'.**
- Aanvullende wedstrijden, demonstratie- en publieksactiviteiten.

3.4 Gedragsregels watersporters

Er worden gedragsregels ten aanzien van het gebruik van de Spiegelwaal en de uiterwaarden afgesproken met de diverse verenigingen of de Stichting als centraal aandachtspunt, gericht op het beperken van de verstoring door de waterrecreatie en de bescherming van de natuurwaarden en huidige en toekomstige omliggende bewoning.

Watersporters maken gebruik van het water van de nevengeul en de zandwinplas in de Oosterhoutse waarden?, waarbij het reguliere watergebied loopt tot de westelijke uitstroom in de Waal. Het gebied rond het Bastion kent de meeste gebruikersintensiteit van watersporters. Naar het westen toe verdunt en verspreidt het gebruik van het water. De zandwinplas wordt vooral bevaaren als onderdeel van minder frequente lange afstandstrainingen.

Betreding van de oevers door watersporters in verenigingsverband niet aan de orde. Bij roeien is dat in feite fysiek niet eens mogelijk vanwege de kwetsbaarheid van de roeiboten.

Het is de bedoeling om verenigingsregels voor alle verenigingen op te stellen dat oeverbetreding vanuit een vaartuig in de Oosterhoutse waarden in verenigingsverband, niet is toegestaan.

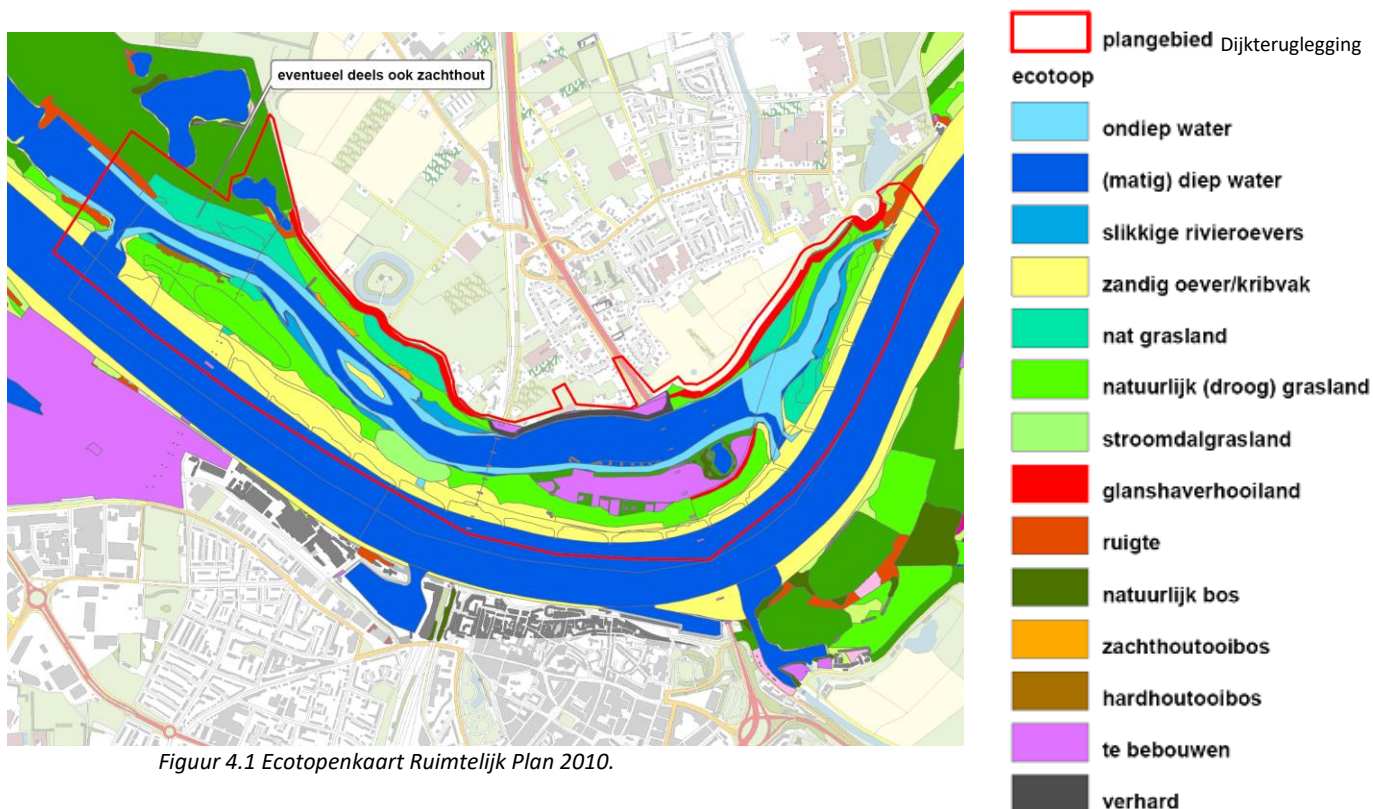
Het water ten oosten van de uitstroom kan worden gebruikt als wedstrijdparcours. Start voor de wedstrijden ligt tussen de uitstroom en De Oversteek. Het publiek zal met name bij het Watersportcentrum aanwezig zijn, omdat het gedeelte van de start slecht bereikbaar is. Kanoërs en roeiers worden vanaf het water begeleid, niet vanaf de oevers en met voorzieningen die de geluidverstoring beperken. Het is niet toegestaan om versterkt geluid op het water zelf toe te passen tijdens trainingen of wedstrijden. De communicatie tijdens trainingen en wedstrijden vindt plaats mondeling of via zenders zodat er geen structureel geschal over het water plaatsvindt.

Het gebruik van begeleidende benzinemotorvaartuigen bij roeiwedstrijden en trainingen is, anders dan in het kader van de veiligheid op en aan het water, niet toegestaan. Als alternatief dient gebruik te worden gemaakt van elektrische, dus stille, volgbootjes.

4 Effectanalyse en –beoordeling

4.1 Uitgangspunten inrichting plangebied

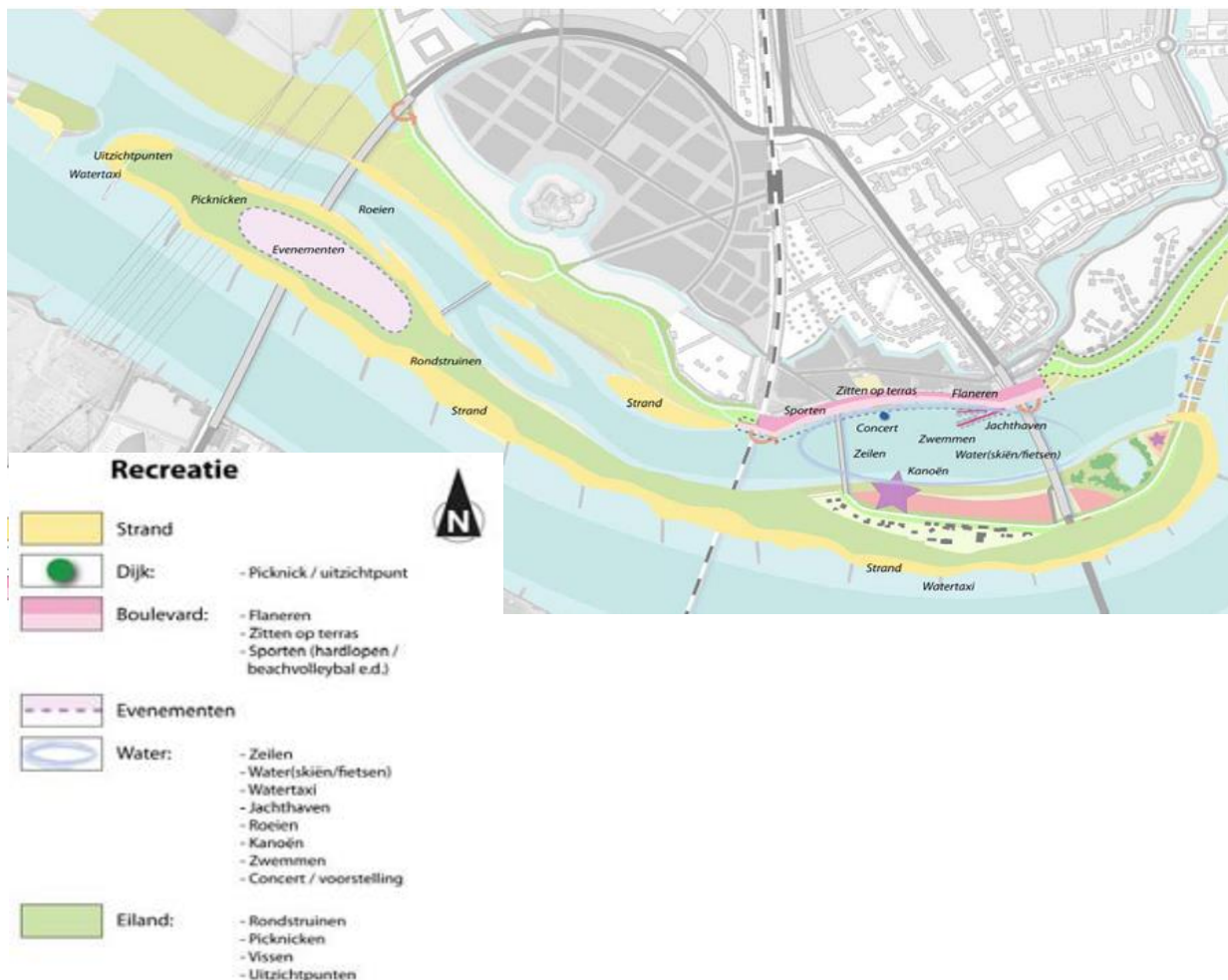
De referentiesituatie voor de toetsing is de aanwezigheid van de Spiegelwaal en de functie van deze nevengeul voor de vogels waarvoor een instandhoudingsdoel is geformuleerd voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Met name voor de functie van het plangebied voor (niet-)broedvogels is het van belang om de biotopen na herinrichting te kennen. Deze zijn weergegeven in figuur 4.1. In het plangebied is ook een evenemententerrein voorzien (zie figuur 4.3).

Figuur 4.1 Ecotopenkaart Ruimtelijk Plan 2010.

Een gedeelte van de Oosterhoutse plas is verondiept ten behoeve van natuurontwikkeling. Daarnaast is in de Oosterhoutse plas voorlopig nog een haven aanwezig ten behoeve van de zandwinning (tot 2024) en mag er nog zand gewonnen worden. Na het opheffen van de zandhavens wordt ook deze locatie heringericht ten behoeve van natuurontwikkeling. Ook vindt in het gehele plangebied reeds extensieve waterrecreatie plaats.

In het vigerende bestemmingsplan is een passantenhaven opgenomen aan de noordzijde van de geul, zowel links als rechts van de brug met 170 plaatsen. In het nieuwe bestemmingsplan wordt dat aantal teruggebracht naar 30 plaatsen of zelfs helemaal vervallen. Dit betekent dat het aantal te verwachten recreatiebewegingen teruggebracht wordt van ca. 37.427 naar ca 6.606 of minder en daarmee de verstoring door de waterrecreatie door de passantenhaven wordt beperkt.

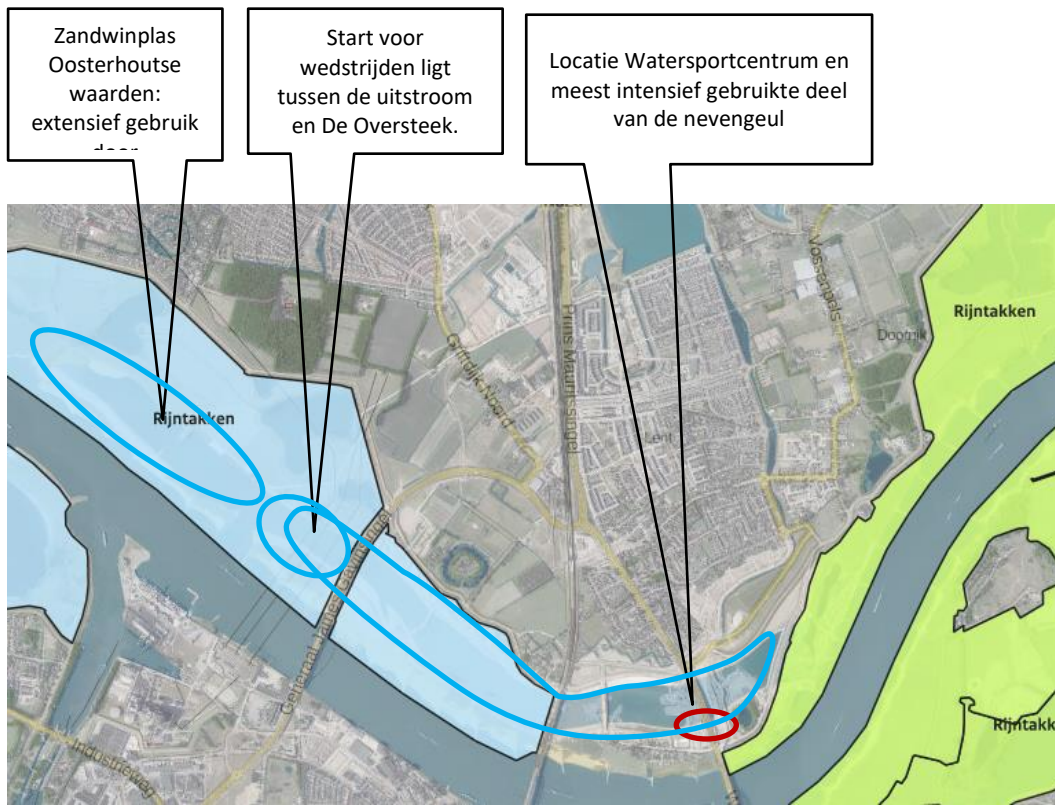

Figuur 4.2 Recreatiekaart (met name relevant zijn de situering van het evenemententerrein, de extensieve wande-, water- en oeverrecreatie (jachthaven is passantenhaven geworden)) (Bron: Royal Haskoning, Stroming & Oranjewoud, 2010).

4.2 Ruimtebeslag

De watersportactiviteiten vinden plaats ten westen van de drempel, dus buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken (deelgebied Gelderse Poort). Het gebied tussen de verlengde Waalbrug en de spoorbrug ligt ook buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken. Een groot gedeelte van de watersportactiviteiten vindt dus plaats buiten het Natura 2000-gebied Rijntakken (zie figuur 4.3).

De watersportactiviteiten ten westen van de spoorbrug vinden plaats binnen het Vogelrichtlijngebied in het deelgebied Uiterwaarden Waal. In dit gebied vinden de activiteiten plaats op het water of op bestaande paden langs de nevengeul (zie ook paragraaf 3.4). Er is daarom geen sprake van ruimtebeslag/oppervlakteverlies binnen het Natura 2000-gebied Rijntakken. De oevers van de Spiegelwaal binnen het Natura 2000-gebied worden niet aangepast ten behoeve van de nieuwe functie, alleen ter hoogte van het Bastion. Het Bastion (locatie van het toekomstig Watersportcentrum) ligt buiten Natura 2000-gebied.

Figuur 4.3 Situering habitat- en vogelrichtlijngebied (blauw = Vogelrichtlijngebied, Groen is Vogel- en Habitatrichtlijngebied) (rood aangeven is locatie clubgebouw, steiger en hellingbanen).

4.3 Verstoring

4.3.1 Habitattypen

De activiteiten vinden plaats in het Vogelrichtlijngedeelte van het Natura 2000-gebied; dus niet in het gebied dat aangewezen is voor de habitattypen.

4.3.2 Habitatsoorten

De activiteiten vinden plaats in het Vogelrichtlijngedeelte van het Natura 2000-gebied; dus niet in het gebied dat aangewezen is voor de habitatsoorten. Gezien het mogelijk belang van het plangebied voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de habitatsoorten is het mogelijk effect op de habitatsoorten wel n beeld gebracht.

De watersportactiviteiten leiden niet tot aantasting van het leefgebied van *vissoorten* zodat negatieve effecten op de zeeprík, rivierprík, elft, zalm, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad uit te sluiten zijn. De omvang van het oppervlaktewater, de waterkwaliteit of dynamiek van het leefgebied verandert niet. Dit staat los van het feit of de nevengeul wel geschikt leefgebied is voor de vissoorten waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. Zo geldt voor de elft dat deze via de hoofdstroom de rivier optrekken,

zodat nevengeulen geen bijzondere betekenis hebben voor de soort. De rivierdonderpad is een soort van stenige oevers en komt in de Waal voor rond de kribben in de rivier. De watersportactiviteiten leiden in zeer beperkte mate tot additionele geluidverstooring onder water. De meeste vaartuigen zijn niet voorzien van een motor. De positieve effecten van de aanleg van de nevengeul voor vissen worden evenmin belemmerd door de watersportactiviteiten. Zo fungeert de Waal voor de rivierprik als opgroeigebied en mogelijk ook paaigebied. Nevengeulen vormen een belangrijk leefgebied voor vissen. Het aantal vissen ligt soms tien keer zo hoog als in, bijvoorbeeld, kribvakken. De mogelijke functie als paaigebied wordt niet verstoord omdat de sleutelfactor voor deze functie de aanwezigheid van zand- en grindbeddingen is, een factor die niet beïnvloed wordt.

De *kamsalamander* komt niet binnen het plangebied voor, wel in de Bemmelsche waard, ten oosten van het plangebied. Dit leefgebied (zowel het water- al het landbiotoop) ligt op grote afstand van het plangebied. Het leefgebied van de kamsalamander wordt niet verstoord door de activiteiten op het water of op de aangrenzende oever. Een (significant) negatief effect op de kamsalamander is uit te sluiten.

De *meervleermuis* is tijdens de inventarisatie in 2009 (slechts) twee maal foeragerend waargenomen langs de Waal. Eenmaal in de uiterwaarden ten oosten van de Waalbrug en eenmaal aan op de zuidoever van de Waal (Natuurbalans, 2009); dus buiten het gebied dat beïnvloed wordt door het watersportcentrum. In de periode 2013-2018 (dus deels met een periode dat de Spiegelwaal ook al aanwezig was) zijn in de NDFF binnen het zoekgebied geen waarnemingen bekend van de meervleermuis (check februari 2018). In het ontwerp-beheerplan is aangegeven dat de meervleermuis de Rijntakken en vooral de Gelderse Poort in de zomerperiode als foerageergebied gebruikt en als trekroute tussen zomer- en winterverblijven die vooral in het voorjaar en najaar van de overwinteringsgebieden in het buitenland (o.a. Duitsland) via de Waal naar de zomerverblijven in de veenweidegebieden trekt. Deze trek vindt plaats in maart en september/oktober. De algemene indruk van het voorkomen, de aantallen en de dichtheden in de Gelderse Poort is dat deze niet zo hoog zijn als in bekende kerngebieden van kraamkolonies zoals bijvoorbeeld de kop van Overijssel, Friesland, Noord-Holland of Zuid-Holland (Limpens, 2005). De vaste verblijfplaatsen van de meervleermuis liggen hoogstwaarschijnlijk in bebouwd gebied. Binnen de grenzen van het plangebied is geen geschikte bebouwing aanwezig.

Het plangebied is na de herinrichting geschikt leefgebied en een geschikte trekroute. Het voornemen leidt niet tot ruimtebeslag van de waterplassen en van de rivier. Bovendien leidt het voornemen niet tot een afname van relatief belangrijker foerageergebied omdat het voornemen niet plaats vindt in de Gelderse Poort.

Het foerageergebied of de trekroute langs de rivier wordt niet verstoord door het voornemen omdat deze soort een route langs de Waal zelf kan kiezen die niet verlicht is (namelijk de noordoever van de Waal). De meervleermuis is namelijk zeer gevoelig voor verlichting (als één zijde van een vaart door lantaarns verlicht is, vliegen ze altijd aan de onverlichte zijde). Ook als het Bastion verlicht is, zal aan de achterzijde langs de Waal een donkere zone aanwezig blijven (de verlichting van de stad Nijmegen behoort tot de referentiesituatie). De verstooring vindt bovendien deels overdag en in de avond plaats. Vleermuizen zijn vooral actief gedurende de avond en nacht (in de schemer en het donker). Een meervleermuis vliegt na zonsondergang tot zonsopkomst. Dat betekent dat de overlap tussen gebruik door de watersportverenigingen en de periode dat de meervleermuis foerageert beperkt is. Bovendien verblijven de meervleermuizen vanaf eind juli tot half maart/begin april in het winterverblijf en zijn ze niet aanwezig in het plangebied. In de zomer is er minder verlichting nodig.

Overwegende het feit dat de soort recent niet waargenomen is in het plangebied en er geen sprake is van ruimtebeslag of –zoals in voorgaande paragraaf is beschreven – geen (significante) verstoring optreedt van potentieel foerageergebied of van een potentiële vliegrouwe kan worden geconcludeerd dat de behoudoelstelling voor omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie niet in gevaar komt. Een (significant) negatief effect op de meervleermuis is uit te sluiten.

Bevers zijn oeverbewonende zoogdieren, die zowel in het water als op het land leven. Ze zijn vooral in de schemering en 's nachts actief; overdag slapen ze veelal. In de zomer slapen bevers overdag vaak in een leger, gestoffeerd met houtsnippers, in dichte vegetaties en onder struiken langs de oever. De bever is in 1994 uitgezet in de Gelderse Poort. In 2007 was hier sprake van een populatie van ca. 80 exemplaren. Langs Neder-Rijn en IJssel worden steeds meer bevers waargenomen. Langs de Waal blijft het aantal beverwaarnemingen vooralsnog gering. De bever komt voor in de (Bron: Natura 2000-beheerplan):

- Uiterwaarden IJssel: Buitenwaarden, Hoenwaard en Vreugderijkerwaard
- Nederrijn: Rhenensche buitenwaarden
- Gelderse Poort: Millingerwaard, Lobberdensche Waard en Tengenelwaard
- Uiterwaarden Waal: Kil van Hurwenen

Factoren die (extra) ongunstig zijn voor het instandhoudingsdoel Bever zijn enerzijds grootschalige afname van oobos of wilgenopslag en anderzijds als de recreatiedruk toeneemt in het leefgebied van de bever en dan met name recreatie onvoorspelbare elementen zoals speurtochten maar ook loslopende honden.

Voor de ontwikkeling van het Watersportcentrum en het gebruik ervan verdwijnt er geen oobos of wilgenopslag.

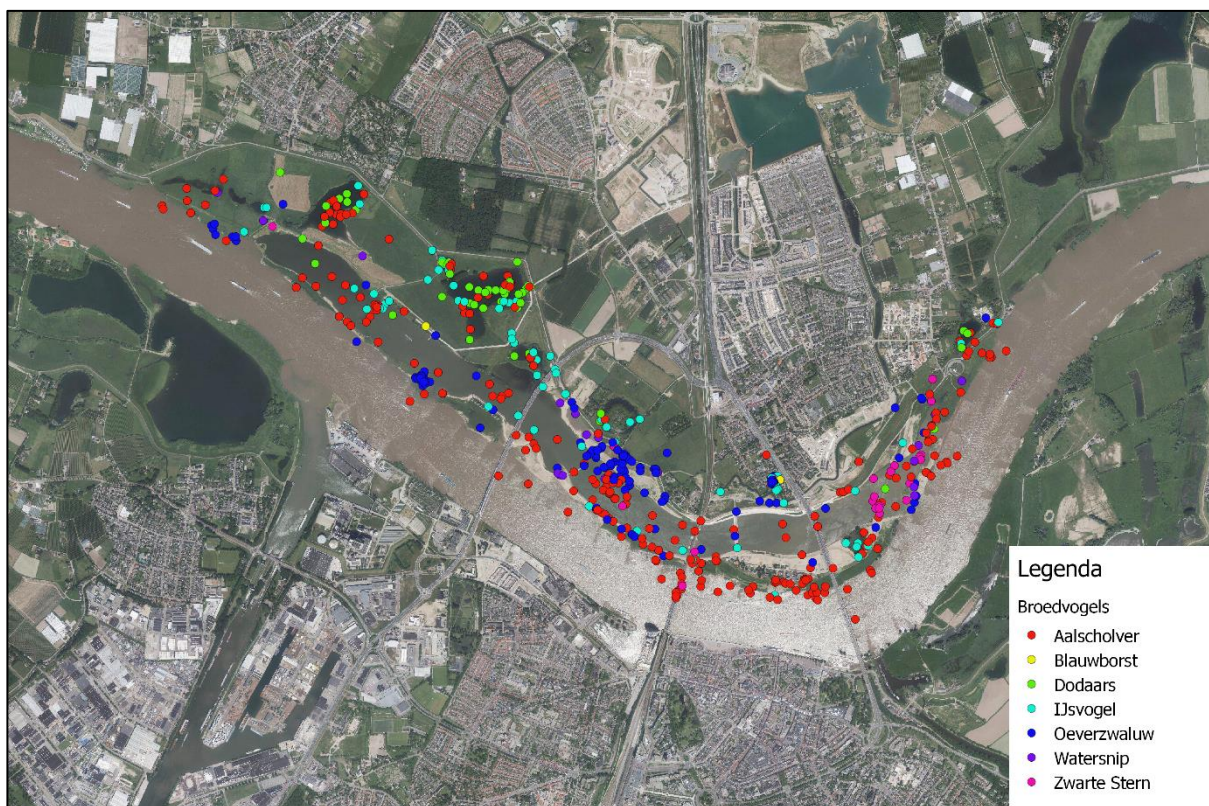
Verstoring van dagverblijfplaatsen door het watersportcentrum is ook uit te sluiten. De Natura 2000 soort Bever is in het rivierengebied mede afhankelijk van de aanwezigheid van vochtige oobossen. Voor deze soort is een goede spreiding van vochtige oobossen met enige omvang en kwaliteit binnen de gehele Rijntakken van groot belang. Als vuistregel geldt een maximale afstand van ca 10 km. Daarnaast zijn enkele grotere boskernen van meer dan 50 ha, in combinatie met moeras, ruigte en plas-dras gewenst. De habitatgebieden binnen de Rijntakken liggen hier voor vaak te ver uit elkaar. Om die reden zijn, naast de boskernen binnen de Habitatrichtlijngebieden, tevens geschikte locaties (vanuit ecologie en veiligheid) voor boskernen in het tussengelegen Vogelrichtlijngebieden belangrijk voor de populatie bevers. Het plangebied vormt geen onderdeel van een dergelijke boskern buiten het habitatrichtlijngebied. Aangezien in het plangebied en in de directe omgeving waar beweging van de watersporters waargenomen zou kunnen worden geen (potentiële) dagverblijfplaats aanwezig is, is verstoring van een dergelijke (potentiële) verblijfplaats door de voorgenomen ontwikkeling van het watersportcentrum uit te sluiten.

Het plangebied kan een verbindende functie hebben voor de populatie bevers in het Natura 2000-gebied. Deze functie is niet verstoringsgevoelig. Volgens de Zoogdierverseniging zijn geen literatuurbronnen bekend waaruit blijkt dat bevers gevoelig zijn voor licht of voor geluid. Wel zijn er diverse praktijksituaties bekend die aantonen dat de bever niet specifiek gevoelig is voor licht of geluid (Arcadis, 2014). Bevers kunnen snel wennen aan menselijke activiteiten: ook in de buurt

van bebouwing en in woonwijken kunnen bevers aanwezig zijn en van bijvoorbeeld de recreatieve activiteiten in de Biesbosch en Millingerwaard trekken ze zich weinig aan (Bron: Kennisdocument Bever, Bij12, 2017). Echter, bevers zijn wel gevoelig voor bijvoorbeeld loslopende honden, deze kunnen bijvoorbeeld een burcht verstoren. Het watersportcentrum leidt tot extra gebruik op het water en niet tot betreding van de oevers of toename recreatie in de omgeving van burchten, zeker niet met honden. Daarom wordt geconcludeerd dat het watersportcentrum geen effect heeft op de omvang van het leefgebied, de verbetering van de kwaliteit van het leefgebied niet belemmerd en het Natura 2000-gebied, na vestiging van het watersportcentrum voldoende draagkracht behoudt voor een uitbreiding van de populatie.

4.3.3 Broedvogels

De waarnemingen van soorten - waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen als broedvogels - in de directe omgeving van de Spiegelwaal zijn weergegeven in figuur 4.4. Dit betekent echter niet dat deze soorten ook broedend zijn waargenomen. Opgemerkt wordt dat van de aangewezen broedvogels van het Natura 2000-gebied Rijntakken de volgende soorten broedvogels in de afgelopen vijf jaar **niet** zijn waargenomen: grote karekiet, kwartelkoning, porseleinhoen, roerdomp en woudaap. Gezien de beperkt aanwezige begroeiing is de Spiegelwaal, de oevers en de directe omgeving ervan in de Uiterwaarden geen geschikt broedbiotoop voor moerasvogels als dodaars, roerdomp, woudaapje, zwarte stern, blauwborst en grote karekiet. Deze soorten kunnen wel foeragerend in het plangebied aanwezig zijn. Geschikte broedgebieden binnen de Rijntakken zijn de Oude Rijnstrangen, Oude Waal, Groenlanden, Jonkmanshof en Ooijpolder (incl. Ooijsche Graaf en Millingerwaard).

Figuur 4.4 Waarnemingen van soorten die aangewezen zijn als broedvogel voor het Natura 2000-gebied Rijntakken binnen de NDFF in de periode 2013-2018 (Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018).

De *dodaars (A004)* broedt in beschutte, weinig dynamische wateren met waterplanten. Dit biotoop is niet aanwezig in de Spiegelwaal of directe omgeving ervan. Er is geen geschikt broedgebied aanwezig. Het plangebied heeft daarom de functie als foerageergebied. De foerageerhabitat bestaat uit ondiep water waarin het voedsel op 1-2 m diepte wordt gezocht. Dodaarzen jagen op zicht op (water)insecten, schaaldieren en kleine visjes. Het meeste voedsel wordt duikend bemachtigd (Provincie Gelderland, 2017b). In de winter worden meestal open wateren opgezocht, aangezien de ondiepe plassen waar gebroed wordt snel bevroren. In de Rijntakken is de populatie over de periode 1990-2013 genomen stabiel. De landelijke trend is positief. De omvang en de kwaliteit van het broedgebied van de dodaars lift mee met maatregelen die genomen worden ten behoeve van het leefgebied van rietmoerasvogels en ten behoeve van het habitatype 'meren met krabbenscheer'. Met name in het Rijnstrangengebied (buiten het invloedsgebied) zullen deze maatregelen worden uitgevoerd. Omdat de omgeving van de Spiegelwaal niet behoort tot het geschikt broedbiotoop en niet tot de kerngebieden voor het leefgebied van de dodaars is verstoring van het broedgebied uit te sluiten. Tijdens de intensievere watersportactiviteiten kan de soort tijdens het foerageren verstoord worden omdat er overlap is met de periode dat de soort foerageert en er sprake is van gebruik van de Spiegelwaal voor de watersport. Echter, de verstoringgevoeligheid van de dodaars is gemiddeld (verstoringsafstand 100-300 m). De soort schuwt de nabijheid van mensen niet en komt ook veel voor in recreatiegebieden en stadsgrachten (Bron: Profieldocument Dodaars, Profielen Vogels, versie 1 september 2008).

Gezien de soort elders broedt, de verstoringgevoeligheid niet groot is en er binnen het Natura 2000-gebied een groot aanbod is aan foerageergebied, ook in de nabijheid van de broedgebieden, zal de soort tijdens het gebruik door de watersporters deels aanwezig blijven en zal deels tijdelijk (tijdens intensief gebruik door watersportactiviteiten) uitwijken. Daarom zal verstoring van de aanwezige, foeragerende dodaars de omvang van de populatie in de Rijntakken niet beïnvloeden. Daarmee heeft verstoring geen effect op de behoudoelstelling voor de omvang en de kwaliteit van het leefgebied voor 45 broedparen.

De *aalscholver (A017)* broedt in kolonies in aan water grenzend of geïnundeerd bos. De volgende broedkolonies zijn bekend (Provincie Gelderland, 2017a):

- Gelderse Poort: Lobberdense Waard;
- Waal: Drutensche Waarden;
- Neder-Rijn: Blauwe Kamer;
- IJssel: Havikerwaard, Hengforder Waarden en de Duursche Waarden.

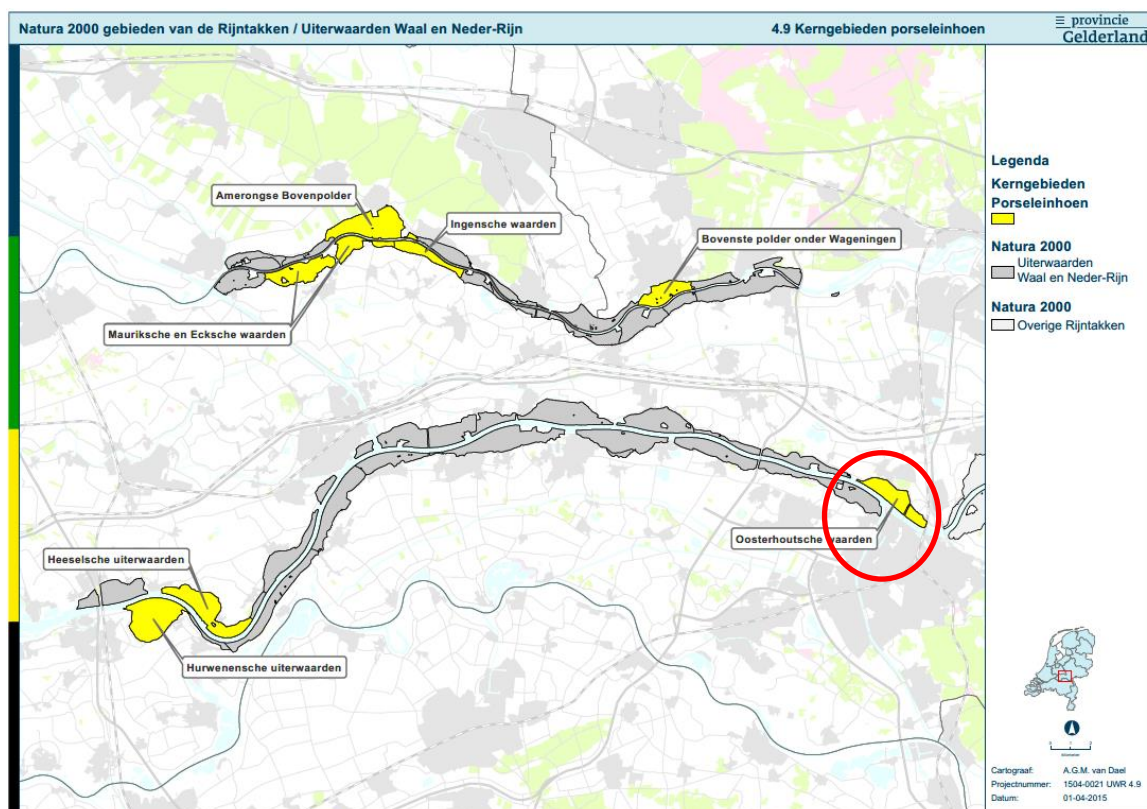
Uitbreiding van broedgelegenheid voor de aalscholver zal meeliften met de realisatie van de doelstelling uit het ontwerp-beheerplan voor zachthoutoibossen (realisering van boskernen). In de omgeving van het plangebied bevindt zich geen kolonie van de aalscholver. De aalscholver is wel foeragerend aanwezig in de Spiegelwaal, gezien de waarnemingen (zie figuur 4.4). Er zijn geen aanwijzingen dat de beschikbaarheid van foerageergebied ('viswater') een knelpunt vormt. Door de aanleg van de nevengeul is het foerageergebied uitgebreid. Uitbreiding van het foerageergebied voor de Aalscholver lift ook elders in het Natura 2000-gebied mee met de aanleg van (meestromende) nevengeulen en andere wateren in het kader van RvR, KRW en GNN/EHS/NNN (NURG).

Door de beperkte verstoringafstand (75m) zullen foeragerende aalscholvers bij intensief gebruik van de Spiegelwaal tijdelijk (tijdens intensief gebruik door watersportactiviteiten) uitwijken naar oppervlaktewater elders. Door het grote aanbod aan foerageergebied in de omgeving van de

broedgebieden zal verstoring van de aanwezige foeragerende aalscholvers de omvang van de populatie in de Rijntakken niet beïnvloeden. Daarmee heeft verstoring geen effect op de behoudoelstelling voor de omvang en de kwaliteit van het leefgebied voor 660 broedparen.

Voor de moerasvogels *roerdomp* (A021), *woudaap* (A022) en *grote karekiet* (A298) is er geen geschikt leefgebied binnen het plangebied. De soorten zijn gebonden aan overjarige brede waterrietzones met veel randlengte langs water of nat grasland. Uitbreiding van het leefgebied en verbetering van de kwaliteit zal vooral in de Gelderse Poort ingevuld moeten worden, onder andere op de linkeroever van de Waal ten zuidoosten van het plangebied. Dit gebied ligt buiten het invloedsgebied van verstoring door de watersportactiviteiten. Ook de andere gebieden waar rietmoeras hersteld, uitgebreid of ontwikkeld dient te worden om de populatie te versterken liggen buiten het invloedsgebied. Het betreft de Kil van Hurwenen (Uiterwaarden Waal), de Amerongse Bovenpolder (Uiterwaarden Neder Rijn) en de Havikerwaard (Uiterwaarden IJssel). Omdat de soorten niet in het plangebied voorkomen, zal verstoring in het plangebied niet leiden tot een belemmering van het instandhoudingsdoel voor deze soorten.

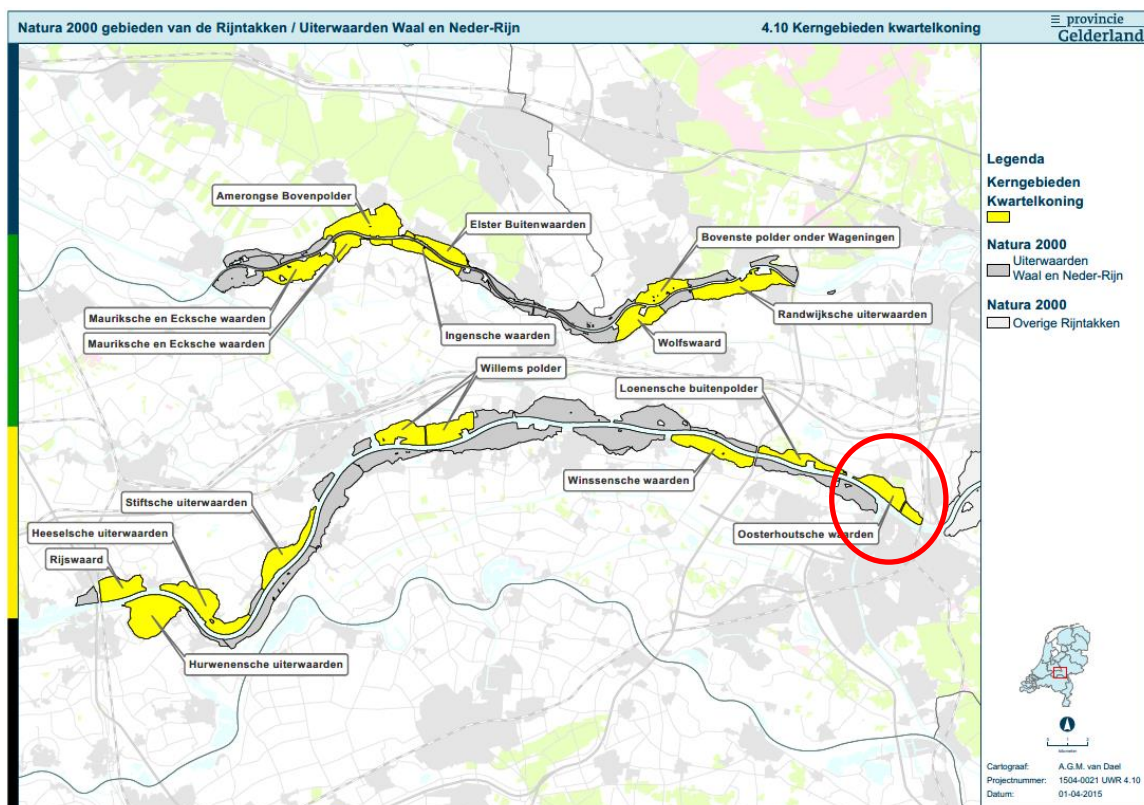
Het *porseleinhoen* (A119) broedt (van april tot juli) in moeras dat bestaat uit een vegetatie met zeggen, biezten of liesgras met een hoogte van een halve meter tot een meter en waar in de broedperiode 10 tot 20 centimeter water staat. In de kaartenset behorende bij het ontwerp-beheerplan zijn de Oosterhoutsche waarden bestempeld als kerngebied voor de porseleinhoen en kwartelkoning (zie figuur 4.5) (Provincie Gelderland, 2012).

Figuur 4.5 Kerngebieden porseleinhoen (Provincie Gelderland, 2012).

in de omgeving van de Spiegelwaal ontstaat er twee hectare meer (nat) natuurlijk grasland. Dit vormt geen potentieel geschikt leefgebied voor de porseleinhoen omdat de soort gebonden is aan laagdynamische delen van de Rijntakken. Dat is geen kenmerk van het plangebied. De Oosterhoutse Waarden vormt wel kerngebied voor de ontwikkeling van geschikt broedgebied (zie figuur 4.5), maar dat zal gezien het hoogdynamische karakter van het plangebied elders binnen de Oosterhoutse Waarden worden ontwikkeld, niet in het plangebied. De aanwezigheid van mensen op de oevers leidt niet tot verstoring van het broedgebied gezien de verstoring alleen in de directe omgeving van de Spiegelwaal zal optreden, de soort daar geen geschikt broedgebied heeft en deze soort niet foerageert op het open water waar de watersportactiviteiten plaats vinden. Daarom zal verstoring in het plangebied niet leiden tot een belemmering van het instandhoudingsdoel voor deze soort.

De *kwartelkoning* (A122) broedt bij voorkeur in gemiddeld open terreinen met een kruidrijke vegetatie, zoals uiterwaarden van rivieren. De soort verblijft van april tot september in de uiterwaarden. De Oosterhoutse Waarden vormen kerngebied voor de ontwikkeling van geschikt broedgebied voor de kwartelkoning (zie figuur 4.6) en het gebied tussen de grote plassen (Waaensteinkolk en de Verburgtskolk) in deze uiterwaard in het Natura 2000-gebied Rijntakken, deelgebied Uiterwaarden Waal is al geschikt broedgebied voor de kwartelkoning.

Figuur 4.6 Kerngebieden kwartelkoning (Provincie Gelderland, 2012).

Door de recente herinrichting van de Oosterhoutse Waarden is het potentieel leefgebied voor de kwartelkoning versterkt. In 2015 werd de Oosterhoutse Waarden opnieuw ingericht, als onderdeel van het riviersysteem. De afgelopen vijf jaar is deze soort ten westen van de Oversteek

niet meer vastgesteld (NDFF). Voor de soort is een uitbreidingsdoelstelling voor omvang leefgebied vastgesteld zodat ook potentiële leefgebieden bij de toetsing betrokken worden.

De oeverzones van de Oosterhoutse plas en de Oosterhoutse waarden worden echter niet opengesteld voor publiek bij wedstrijden en evenementen. Het recreatieve gebruik als gevolg van het watersportcentrum vindt plaats op het water en de roeiers en kanoërs zullen daar niet aan land komen (zie ook de gedragsregels). De watersporters zullen binnen het Natura 2000-gebied de oevers niet betreden en op enige afstand van de oevers blijven zodat er geen verstoring is van de oeverzone of van de graslanden grenzend aan de Spiegelwaal. Bovendien bevindt het potentiële leefgebied van de kwartelkoning zich met name in het gebied ten noorden van de zomerkade (verder van de Spiegelwaal). Het betreffen natuurlijke graslanden, begrensd door sloten en greppels. Door de afstand tot de Spiegelwaal zal het publiek zich niet in deze zone bevinden, ook bij wedstrijden zal het publiek zich in de directe omgeving van de Spiegelwaal bevinden.

In een dergelijke situatie is er geen sprake van verstoring van het potentiële leefgebied van de kwartelkoning en wordt de draagkracht van het gebied voor deze soort niet aangetast. Daarmee is een (significant) negatief effect uit te sluiten.

In de Rijntakken broedt de *watersnip (A153)* in kleine aantallen langs de Nederrijn en incidenteel in de Gelderse Poort en langs de IJssel ten noorden van Deventer. Deze gebieden liggen buiten het invloedsgebied van de watersportactiviteiten in het plangebied. De abiotische randvoorwaarde voor geschikt broedbiotoop is een stabiele grondwaterstand in natte graslanden. Dit biotoop ontstaat niet in de omgeving van de Spiegelwaal. De soort is incidenteel waargenomen langs de oevers van de Oosterhoutse plas. De watersnip foerageert in slikranden en in tot 10 cm diep water. Het hoofdvoedsel bestaat uit onder het bodemoppervlak levende wormen, insectenlarven en andere ongewervelden. De watersporters zullen in de Oosterhoutse plas niet in de buurt van de oevers komen. Het foerageergebied voor incidenteel voorkomende watersnipt blijft behouden. Gezien broedgebied buiten het invloedsgebied ligt en ook foerageergebied behouden blijft, heeft het voornemen geen effect op de behoudoelstelling voor de omvang en de kwaliteit van het leefgebied voor 17 broedparen.

De *zwarte stern (A197)* broedde oorspronkelijk op drijvende delen van waterplanten (waaronder Krabbenscheer) in uiterwaardplassen en in de Rijnstrangen. Tegenwoordig ontbreken dit soort begroeiingen en broedt de soort op uitgelegde nestvlotjes onder andere in de Kil van Hurwenen (Waal) en Havikerwaard, Oldenelerwaarden, Scherenwelle en Bentinckswelle (IJssel). Deze gebieden liggen buiten het invloedsgebied van de watersportactiviteiten in het plangebied. Op diverse plekken binnendijks en buitendijks op het westelijk Waaltraject (buiten het invloedsgebied van het voornemen) wordt kunstmatige nestelgelegenheid geboden. In de wateren langs de Waal kunnen vanuit de genoemde kolonies af en toe broedvogels foerageren; het plangebied maakt geen deel uit van het reguliere foerageergebied, gezien het incidenteel voorkomen. Daarom heeft verstoring geen effect op het instandhoudingsdoel.

De *ijsvogel (A229)* broedt in steile afgekalfde oevers. De soort is bekend van de uiterwaarden ten westen van de Oversteek en ten oosten van de stadsbrug. Het plangebied is ten dele potentieel geschikt broedgebied. De soort is foeragerend waargenomen in het plangebied. Krijgsveld (2008) meldt onderzoek waaruit blijkt dat waterrecreatie een invloed heeft op de kwaliteit van het broedgebied. In de Biesbosch is het foerageergedrag van broedende ijsvogels is onderzocht. Hierbij werd het foerageergedrag bij het nest gedurende perioden met verschillende aantallen langsvarende boten vergeleken. Bij de twee geobserveerde nesten namen bij een toenemend

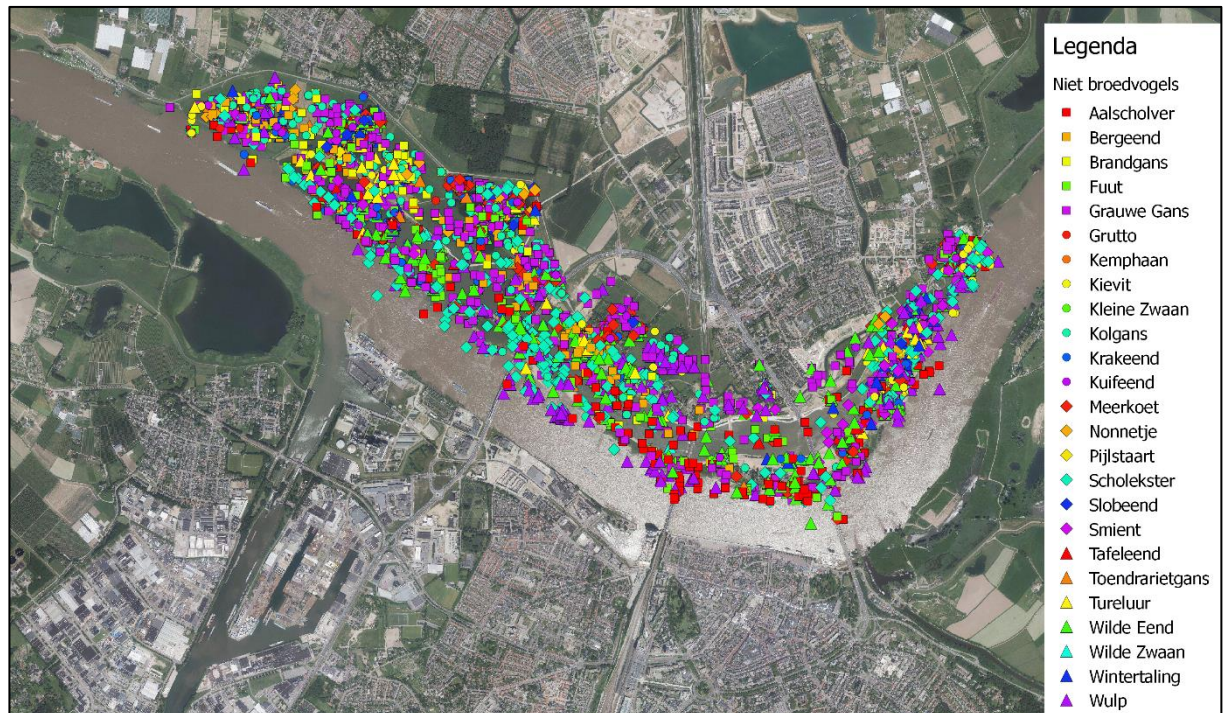
aantal boten per tijdseenheid zowel het totale aantal foerageervluchten als ook het aantal foerageervluchten met voer af. Op basis hiervan kan geconcludeerd worden dat langsvarende boten het foerageergedrag van ijsvogels negatief beïnvloeden, wat bij een hoge frequentie kan leiden tot een afname van het broedsucces. Ook landrecreatie lijkt een bedreiging te vormen (het instorten van nestpijpen ten gevolge van vertrapping door mensen). Door de (voldoende) aanwezige broedmogelijkheden in het Natura 2000-gebied (de duur van de vorstperiode is eerder maatgevend voor de omvang van de populatie) zal de verstoring door de watersportactiviteiten in de Spiegelwaal de draagkracht van het gebied voor het aantal Ijsvogels niet verminderen. De aanleg van (meestromende) nevengeulen in de uiterwaarden biedt kansen voor de Ijsvogel, wanneer door erosie steile oevers ontstaan en in stand worden gehouden. Daarom heeft verstoring geen significant effect op het instandhoudingsdoel.

De *oeverzwaluw (A149)* broedt/broedde in het plangebied, in de oevers van de Oosterhoutse plas. De verstoringgevoeligheid van de oeverzwaluw is groot op broedlocaties. Vooral verstoring door landrecreatie lijkt een bedreiging te vormen (bijvoorbeeld het instorten van nestpijpen ten gevolge van vertrapping door mensen), alhoewel het effect van waterrecreatie op de oeverzwaluwpopulatie niet onderzocht is (bron, profieldocument oeverzwaluw, Min. EZ, 2008). Door de toename van het oppervlaktewater en de oevers in het plangebied kunnen nieuwe broedgelegenheden voor de oeverzwaluw ontstaan. Daarnaast is het aantal broedparen de afgelopen jaren ruim overschreden. Daarom heeft verstoring geen significant effect op het instandhoudingsdoel.

De *blauwborst (A272)* broedt in structuurrijke moerassen met een combinatie van kale bodem (voedselplek), dichte vegetatie (nestplaats) en opgaande elementen (zang en uitkijkpost). Het zwaartepunt van de verspreiding van de Blauwborst in Natura 2000-gebied Rijntakken ligt in de Gelderse Poort. In het voedselrijke milieu van de Rijntakken broedt de Blauwborst zowel in zich traag ontwikkelende verlandingsstadia als zeer dynamische plekken (zoals wilgenstruweel op rivierstrand). Het plangebied vormt geen potentieel broedgebied. De soort is wel (foeragerend) waargenomen in het plangebied. De voedselbiotoop bestaat uit slijkige oevers, kale plekken op de bodem of lage ondergroei. De oevers van de zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden worden niet betreden door watersporters en de oevers van de Spiegelwaal zeer lokaal bij het Watersportcentrum. Daarom blijft voldoende foerageergebied aanwezig en heeft verstoring geen effect op de behoudoelstelling voor de omvang en de kwaliteit van het broedgebied voor 95 broedparen.

4.3.4 Niet-broedvogels

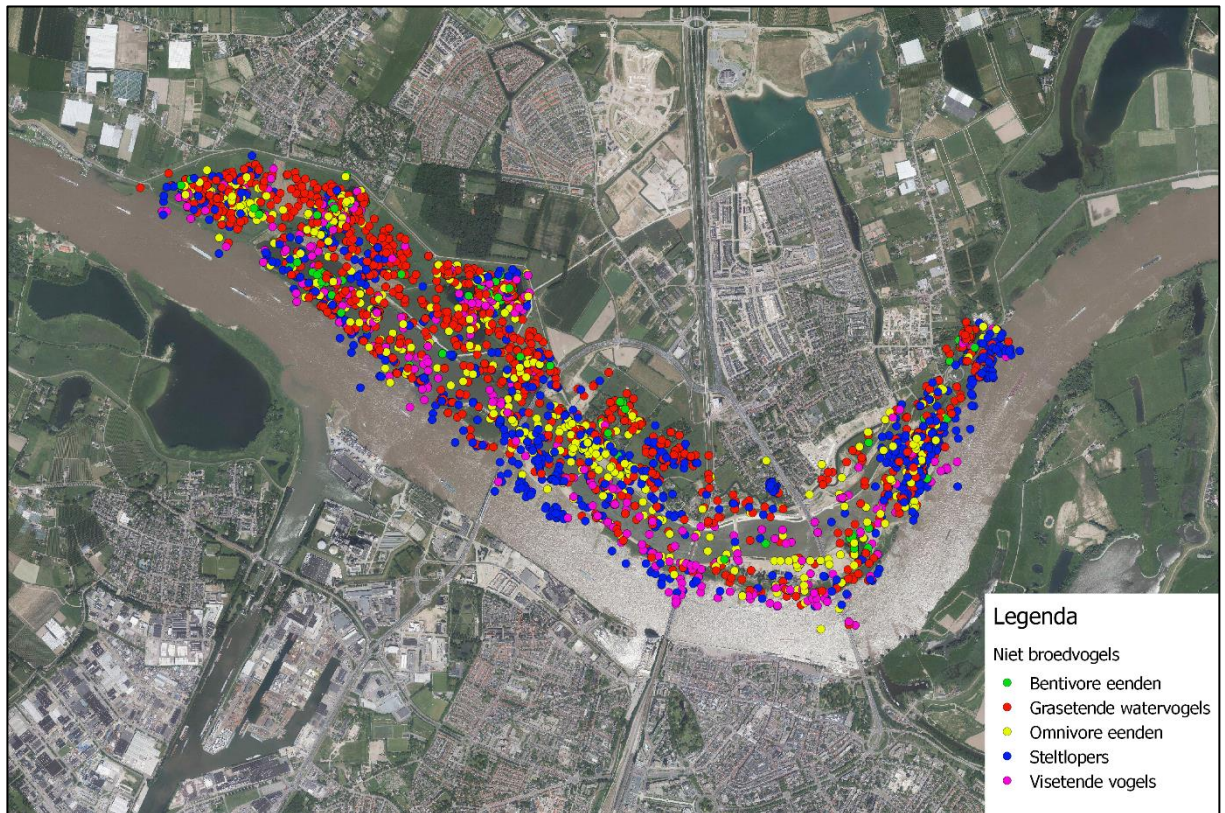
De waarnemingen van soorten waarvoor het Natura 2000-gebieden instandhoudingsdoelstellingen heeft als niet-broedvogel in de directe omgeving van de Spiegelwaal zijn weergegeven in figuur 4.7. In figuur 4.8 is de verspreiding weergegeven op basis van een onderverdeling naar verschillende ecologische klassen zoals deze worden gehanteerd in het Natura 2000-beheerplan Rijntakken (zie tabel 4.1). Opgemerkt wordt van de aangewezen niet-broedvogels van het Natura 2000-gebied Rijntakken enkel de goudplevier in de afgelopen vijf jaar **niet** is waargenomen.

Figuur 4.7. Waarnemingen soorten waarvoor het Natura 2000-gebieden is aangewezen als niet-broedvogel binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

Tabel 4.1 Onderverdeling niet-broedvogels Rijntakken naar ecologische klasse. * De meerkoet is in het beheerplan zowel als 'Grasetende watervogel' als 'Omnivore eend' geassocieerd, in voorliggende beoordeling is deze enkel als 'Grasetende watervogel' beschouwd.

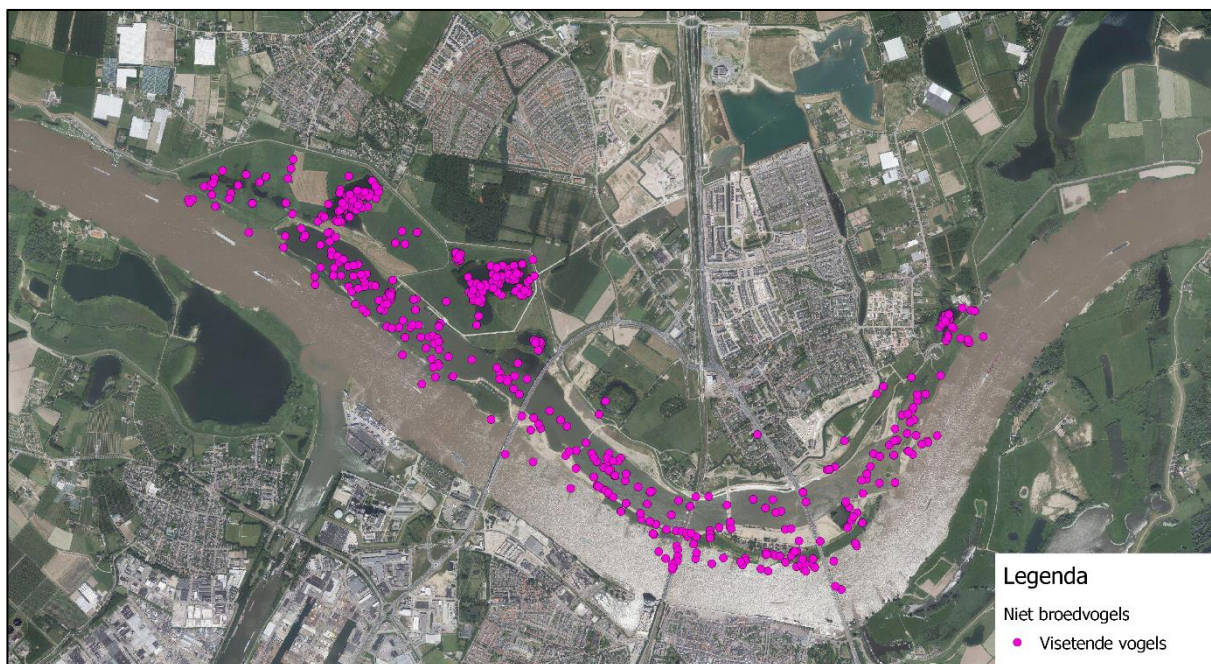
Steltlopers	Grasetende watervogels	Visetende vogels	Omnivore eenden	Bentivore eenden
Scholekster	Kleine Zwaan	Nonnetje	Wintertaling	Tafeleend
Goudplevier	Wilde Zwaan	Aalscholver	Wilde Eend	Kuifeend
Kievit	Kolgans	Fuut	Pijlstaart	
Kemphaan	Grauwe Gans		Slobeend	
Grutto	Brandgans		Bergeend	
Watersnip	Smient		Krakeend	
Wulp	Meerkoet*			
Tureluur	Toendrarietgans			

Figuur 4.8. Waarnemingen niet-broedvogels binnen de NDFF in de periode 2013-2018 gegroepeerd naar ecologische klasse (zie tabel 4.1) Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

Viseters: fuut (A005), aalscholver (A017), nonnetje (A068)

In figuur 4.9 zijn de waarnemingen van de visetende vogels (nonnetje, aalscholver en fuut) binnen de NDFF in de periode 2013-2018 weergegeven. Deze komen verspreid over de gehele Spiegelwaal en de kolken voor.

Figuur 4.9. Waarnemingen niet-broedvogels in de ecologische klasse 'visetende vogels' (nonnetje, aalscholver en fuut) binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

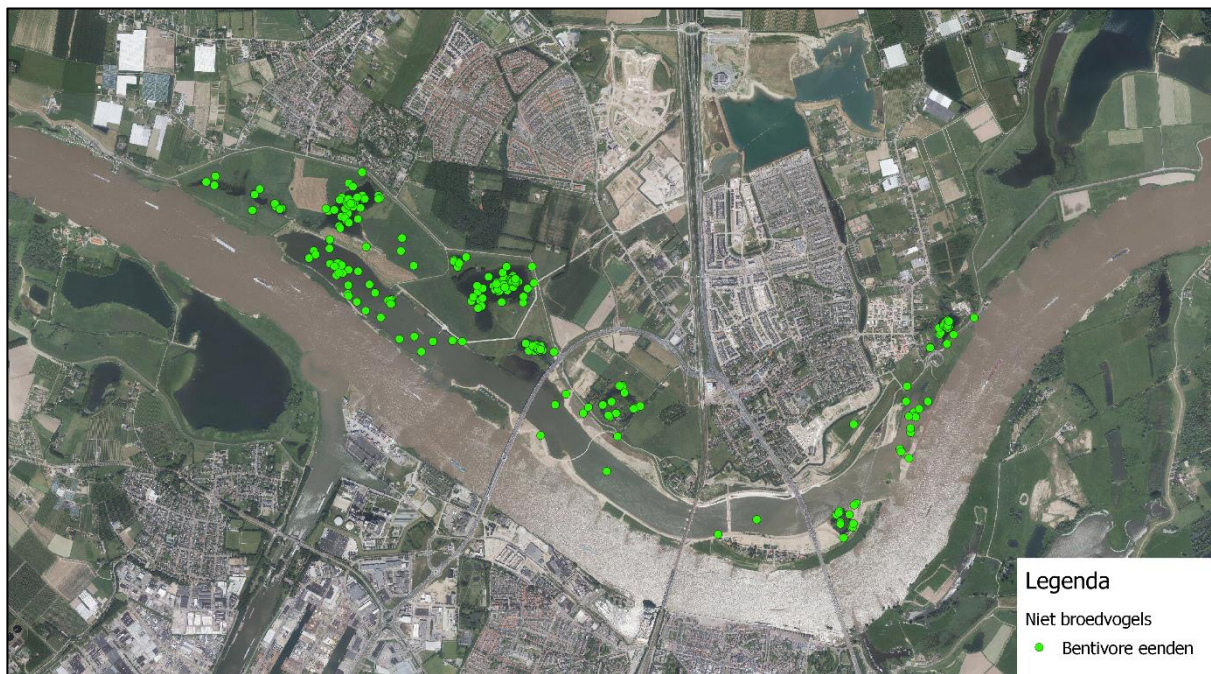
De Spiegelwaal is foerageergebied voor de visetende watervogels waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. De functie als foerageergebied wordt beperkt door de gevoeligheid voor water- en oeverrecreatie. Deze is gemiddeld tot groot. Afhankelijk van omstandigheden en het type verstoring worden voor de fuut verstoringsafstanden opgegeven van 10 - 300 meter. Ook aalscholvers zijn het meest gevoelig voor verstoring vanaf het water. Het nonnetje is ook gevoelig. De soort reageert op afstanden van meer dan 300 m op verstoring door waterrecreatie en scheepvaart. Omdat er het gehele jaar door watersportactiviteiten plaatsvinden, zijn deze soorten ook altijd aanwezig op het moment dat de activiteiten plaatsvinden. Ze foerageren overdag. De fuut is met name in de wintermaanden in het plangebied aanwezig. Het nonnetje is in Nederland uitsluitend als wintervogel aanwezig, van november tot april.

Voor fuut, aalscholver en nonnetje is de Natura 2000 doelstelling behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied ten behoeve van een populatie omvang van respectievelijk 570, 1300, 40 vogels. Voor alle drie de soorten wordt het aantal uit de doelstelling niet gehaald. Echter, het foerageergebied is recent uitgebreid door de aanleg van de Spiegelwaal en zal nog verder uitbreiden door de aanleg van (meestromende) nevengeulen en andere wateren in het kader van KRW. Bovendien wordt de Spiegelwaal niet ongeschikt als foerageergebied. Bij watersportactiviteiten kunnen vogels uitwijken naar een rustigere plek op de Spiegelwaal of directe omgeving.

Omdat de Spiegelwaal niet ongeschikt wordt als foerageergebied, er uitwijkmogelijkheden zijn tijdens de aanwezigheid van de roeiers en kanoers en de Spiegelwaal een recente toename aan foerageergebied vormt die de draagkracht van het gebied voor visetende watervogels heeft vergroot, is significante verstoring uit te sluiten.

Duik eenden: tafeleend (A059), kuifeend (A061)

In figuur 4.10 zijn de waarnemingen van de tafeleend en de kuifeend *binnen de NDFF in de periode 2013-2018 weergegeven.*

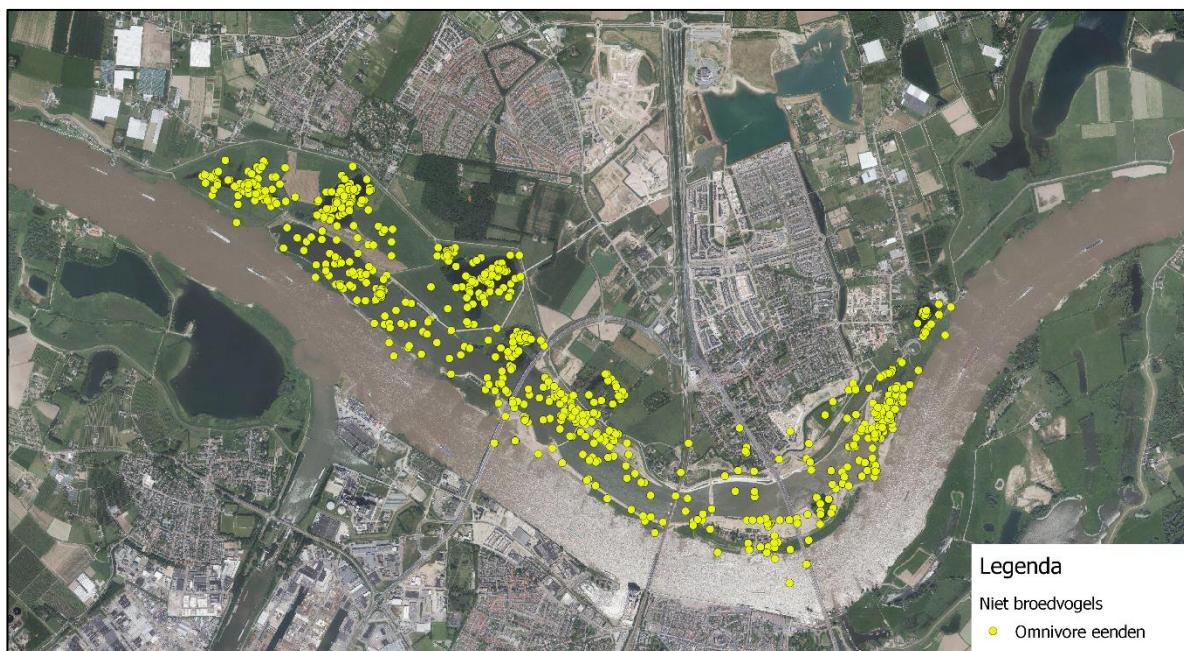

Figuur 4.10. Waarnemingen niet-broedvogels in de ecologische klasse 'bentivore eenden' (tafeleend en kuifeend) binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

De Spiegelwaal ter plekke van het Watersportcentrum en tussen de Waalbrug en spoorbrug is geen geschikt rustgebied. Buiten het broed- en ruiseizoen rusten grote groepen tafel- en kuifeend op rustige grotere, wat diepere wateren. Waarnemingen komen vooral voor ter hoogte van de zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden (waar alleen sprake is van extensiever gebruik vanuit het Watersportcentrum) en Gelderse Poort en aanwezige kolken (buiten het invloedsgebied). De functie als foerageergebied wordt niet verstoord omdat hierbij geen overlap is met het gebruik voor de watersportactiviteiten omdat deze soorten 's nachts gaan foerageren op niet te diepe plassen en andere wateren. Daarom heeft verstoring geen effect op het instandhoudingsdoel voor de duikeenden.

Grondeleenden: wintertaling (A052), wilde eend (A053), pijlstaart (A054), slobbeend (A056), bergeend (A048) en krakeend (A051) (en meerkoet (A125), maar deze soort is ook graseter)

In figuur 4.11 zijn de waarnemingen van de omnivore eenden' (wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, bergeend en krakeend) binnen de NDFF in de periode 2013-2018 weergegeven. Deze komen verspreid over het gehele plangebied voor.

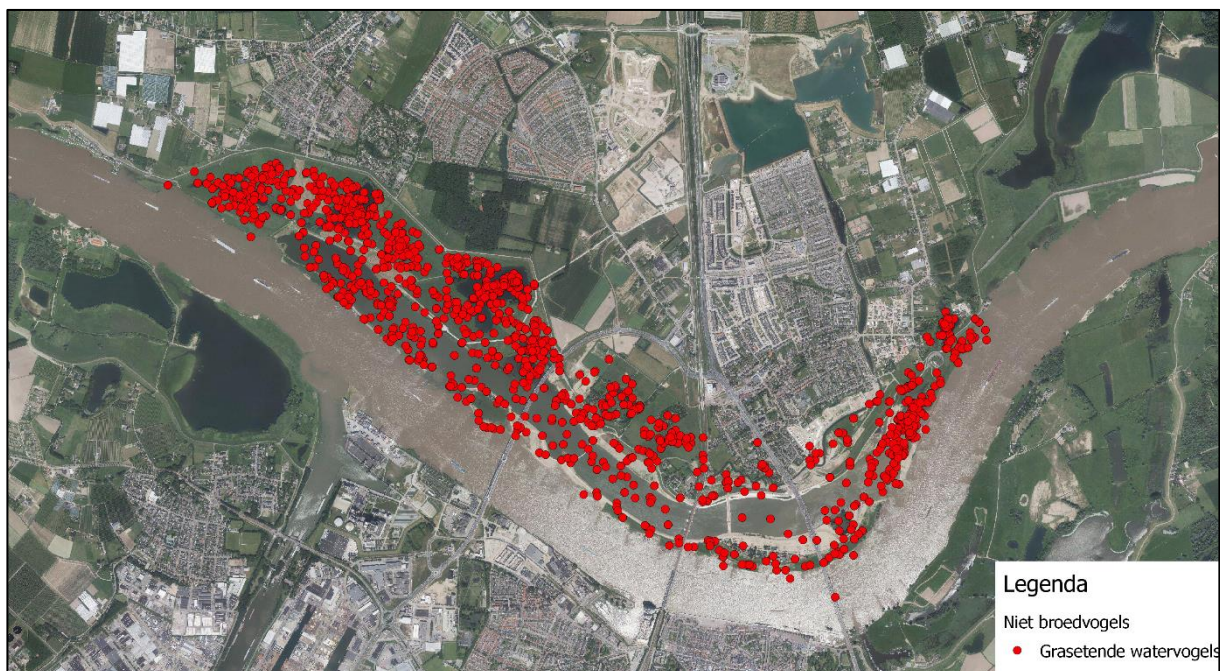
Figuur 4.11. Waarnemingen niet-broedvogels in de ecologische klasse 'omnivore eenden' (wintertaling, wilde eend, pijlstaart, slobbeend, bergeend en kraakeend) binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

De Spiegelwaal is foerageergebied voor wintertaling (A052), wilde eend (A053), pijlstaart (A054), slobbeend (A056), bergeend (A048) en kraakeend (A051) en meerkoet waarvoor het Natura 2000-gebied Rijntakken is aangewezen. Deze soorten foerageren in ondiep, voedselrijk en waterplantenrijk water en als de kans zich voordoet ook in ondergelopen graslanden. Ze zijn dus niet alleen afhankelijk van oppervlaktewater voor de voedselvoorziening. Het aanbod aan geschikt foerageergebied is groot binnen het Natura 2000-gebied. Uitbreiding van het foerageergebied voor deze soorten lift ook elders in het Natura 2000-gebied mee met de aanleg van (meestromende) nevengeulen en andere wateren in het kader van RvR, KRW en GNN/EHS/NNN (NURG). Een aantal grondeleenden is gevoelig voor verstoring door watersporters. Ze vluchten weg op afstanden rond de 300 meter.

Omdat het instandhoudingsdoel van de grondeleenden niet onder druk staat in de Rijntakken en er sprake is van uitbreiding van het foerageergebied voor de grondeleenden in het Natura 2000-gebied en uitwijkmogelijkheden, is een significante verstoring door watersportactiviteiten in de Spiegelwaal uit te sluiten.

Kleine zwaan (A037) en wilde zwaan (A038)

In figuur 4.12 zijn de waarnemingen van de grasetende niet-broedvogels (kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, meerkoet, toendrarietgans) binnen de NDFF in de periode 2013-2018 weergegeven. Deze soorten worden vooral waargenomen op de graslanden en in de zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden.

Figuur 4.12. Waarnemingen niet-broedvogels in de ecologische klasse 'grasetende watervogels' (kleine zwaan, wilde zwaan, kolgans, grauwe gans, brandgans, smient, meerkoet, toendrarietgans) binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

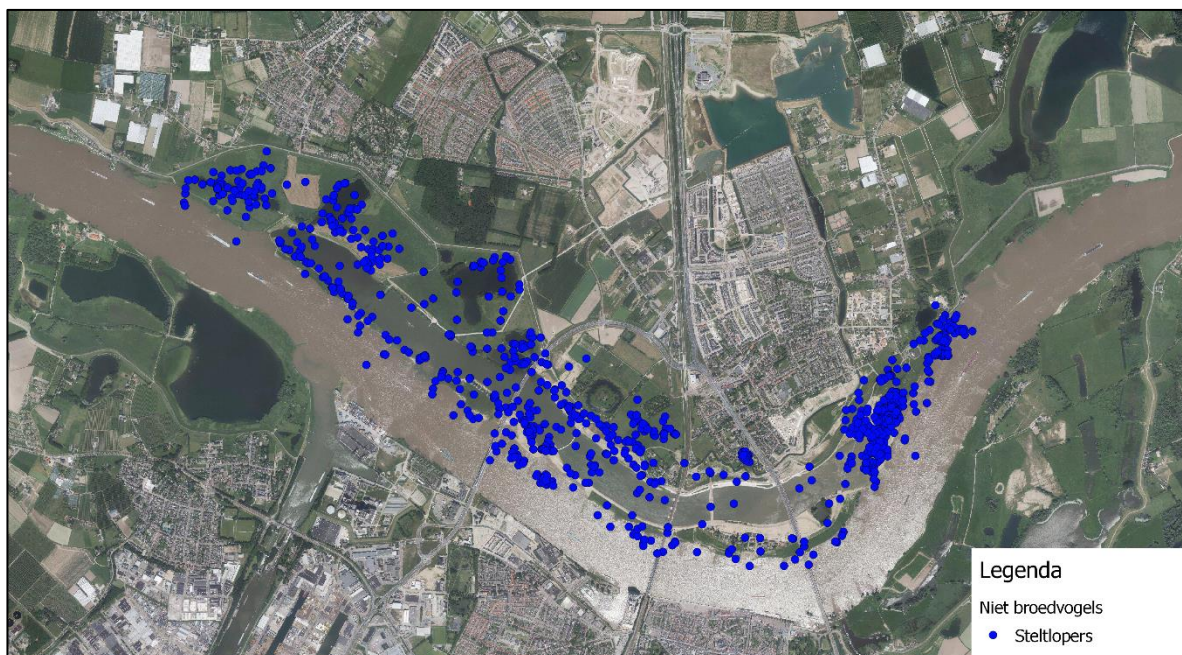
De kleine zwaan en wilde zwaan foerageren op waterplanten en in de winterperiode op oogstresten en gras. Om te foerageren hebben beide soorten een sterke voorkeur voor plas-dras situaties. Dat betekent dat het plangebied niet tot nauwelijks geschikt foerageergebied betreft. Daarom zullen de watersportactiviteiten de draagkracht van het Natura 2000-gebied voor deze soorten niet aantasten. Belangrijke gebieden voor deze soorten zijn gebieden die ook geschikt zijn voor de porseleinhoen. De kerngebieden voor de porseleinhoen liggen niet in de directe omgeving van het plangebied. Een (significant) negatief effect is uit te sluiten.

Toendrarietgans (A039), kolgans (A041), grauwe gans (A043), brandgans (A045) en de smient (A050)

De Spiegelwaal is geen optimaal rust- en slaappleeds. De rust- en slaappleeds zijn doorgaans grote waterplassen (zandplassen) met voldoende grasland in de nabije omgeving. De soorten foerageren op graslanden (ook binnendijks) en zullen daardoor nauwelijks verstoord worden door de watersportactiviteiten op de Spiegelwaal. Bovendien is de behouddoelstelling in de periode 2007 - 2013 voor de ganzensoorten (ruimschoots) gehaald, voor de smient niet. De watersportactiviteiten op het water zullen de draagkracht van het Natura 2000-gebied voor de ganzen en voor de smient echter niet aantasten omdat het oppervlaktewater geen foerageergebied is en geen optimale rust- en slaappleeds. Een (significant) negatief effect is daarmee uit te sluiten.

Steltlopers: Scholekster (A130), Goudplevier (A140), Kievit (A142), Kemphaan (A151), Grutto (A156), Tureluur (A162), Wulp (A160)

In figuur 4.13 zijn de waarnemingen van de steltlopers' (scholekster, kievit, kemphaan, grutto, watersnip, wulp en tureluur) binnen de NDFF in de periode 2013-2018 weergegeven.

Figuur 4.13. Waarnemingen niet-broedvogels in de ecologische klasse 'steltlopers' (scholekster, kievit, kempfaan, grutto, watersnip, wulp en tureluur) binnen de NDFF in de periode 2013-2018. Bron: NDFF, geraadpleegd op 22 februari 2018.

De Rijntakken worden door de steltlopers ook wel als broedgebied gebruikt. Natura 2000 richt zich voor deze soorten echter niet op de broedvogels. De habitats die van belang zijn als foerageer-, rust- en slaapplek zijn met name slikkige rivieroever, plas-drasterreinen en vochtige graslanden. Een belangrijke factor voor deze functie is rust. Verstoring is te verwachten door de watersportactiviteiten en de aanwezigheid van publiek op de oevers. Zo heeft de kievit een gemiddelde tolerantie ten aanzien van verstoring. Tijdens het broedseizoen zijn de vogels gevoeliger dan daarbuiten. Omdat de kievit buiten het broedseizoen vooral 's nachts foerageert is de soort in deze periode weinig gevoelig voor verstoring. Recreatie heeft in deze periode overdag alleen een verstoringseffect op groepen rustende vogels. Wandelaars en honden veroorzaken de meeste verstoring. Voor foeragerende scholeksters heeft verstoring door met name recreatie een groot effect op de tijd die besteed wordt aan foerageren. Verstoringseffecten zijn gemeten door vrijwel alle vormen van recreatie.

De additionele verstoring door de activiteiten op het water binnen het Natura 2000-gebied zullen beperkt zijn. Het foerageergebied voor steltlopers is recent uitgebreid door de aanleg van de Spiegelwaal en door de herinrichting van de zandwinplas in de Oosterhoutse Waarden met zandstranden langs de rivier en de deels verondiepte zandwinplas. Er zijn uitwijkmogelijkheden. Daarnaast zal de draagkracht nog vergroot worden door de aanleg van nevengeulen (slikkige rivieroever) en voorzieningen voor het porseleinhoen (plas_dras) en voor de kwartelkoning (glanshaverhooiland). Deze voorzieningen worden verspreid over de Rijntakken uitgevoerd in het kader van onder andere KRW en Natuurnetwerk Nederland. Bovendien komen binnen het Natura 2000-gebied de watersporters niet op de oevers, de steiger en botenhellingen liggen in de directe omgeving onder de Verlengde Waalburg (oostelijk of westelijk). De oevers worden binnen het Natura 2000-gebied niet intensief betreden door de watersporters. De locatie van het kanopologiegebied komt buiten het Natura 2000-gebied te liggen (er wordt gedacht aan het de

directe omgeving onder de Verlengde Waalburg (oostelijk of westelijk)). De drempel bij de instroomopening en de beplanting rond de kolk vormen daarbij ook een afscherming richting de uiterwaarden van de Waal in het deelgebied van de Gelderse Poort. Bij evenementen wordt het publiek geconcentreerd bij het clubgebouw. Daardoor is een significante verstoring van steltlopers uit te sluiten.

4.4 Mechanische effecten

Door golflslag (door de vaartuigen op de nevengeul) en door betreding (met name door bezoekers) en kunnen de oevers van de nevengeul worden beïnvloed. Ook het instorten van nestpijpen (van bijvoorbeeld oeverwaluw) ten gevolge van vertrapping door mensen is beschouwd als een mechanisch effect.

De watersportactiviteiten leiden tot golflslag op de oevers. Dit leidt echter niet tot een aantasting van actueel aanwezige habitattypen. Het enige actueel aanwezige habitattype dat in de nabijheid van de watersportactiviteiten aanwezig is binnen het habitatrictlijngebied, is het habitattype H3270 slikkige rivieroevers in het deelgebied Gelderse Poort (zie figuur 4.14). Omdat in dit gebied geen watersportactiviteiten plaatsvinden, wordt dit habitattype niet beïnvloed. Negatieve effecten zijn daarom uit te sluiten. Andere habitattypen liggen op grote afstand van de watersportactiviteiten en worden niet beïnvloed.

Figuur 4.14 Situering slikkige rivieroevers in de omgeving van het plangebied (bron: Aerial calculator).

Omdat bezoekers van wedstrijden geconcentreerd worden rond het Bastion is er geen sprake van toename van betreding binnen het Natura 2000-gebied en ook geen sprake van het mogelijk instorten van nestpijpen van oeverwaluw binnen het Natura 2000-gebied. Daarom hebben de mechanische effecten geen (significant) negatief effect.

4.5 Cumulatie

Om te bepalen of (significant) negatieve effecten aan de orde zijn op Natura 2000-gebieden, dient een project niet alleen op zich zelf beoordeeld te worden, maar ook in samenhang met andere projecten die mogelijk effecten hebben op de relevante Natura 2000-gebieden (cumulatieonderzoek). Voor dit getoetste project zijn cumulatieve effecten met het ruimte voor de rivierproject reeds geïntegreerd opgenomen in de effectbeoordeling.

5 Conclusie toets instandhoudingsdoelen

In tabel 5.1 is aangegeven welke storingsfactoren kunnen optreden als gevolg van de watersportactiviteiten. In tabel 5.2 is de eindconclusie van de toets aan de instandhoudingsdoelen weergegeven.

Tabel 5.1 Selectie relevante storingsfactoren.

Potentiële storingsfactor	Conclusie
Oppervlakteverlies en versnippering	✘
Vermesting en verzuring via lucht	✓ (zie afzonderlijke rapportage)
Verstoring geluid, licht en optische verstoring	✓
Verstoring door mechanische effecten	✓

✓ = relevant, ✘ = niet-relevant, geen sprake van een verslechtering of significante verstoring)

Tabel 5.2 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Rijntakken
 (bron: Definitief aanwijzingsbesluit april 2014).

Habitattypen		Conclusie	
H3150	Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	Geen (significant) negatief effect omdat de effecten optreden in het vogelrichtlijngebied en de habitattypen binnen het habitatrictlijngebied buiten het invloedsgebied liggen.	
H3260B	Beken en rivieren met waterplanten (grote fonteinkruiden)		
H3270	Slikkige rivieroever		
H6120	*Stroomdalgraslanden		
H6430A	Ruigten en zomen (moerasspirea)		
H6430C	Ruigten en zomen (droge bosranden)		
H6510A	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (glanshaver)		
H6510B	Glanshaver- en vossenstaarthooilanden (grote vossenstaart)		
H91E0A	*Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen)		
H91E0B	*Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen)		
H91F0	Droge hardhoutoibossen		
Habitatsoorten			Geen (significant) negatief effect omdat er geen sprake is verstoring onder water
H1095	Zeeprik		
H1099	Rivierprik		
H1102	Elft		
H1106	Zalm		
H1134	Bittervoorn		
H1145	Grote modderkruiper		
H1149	Kleine modderkruiper		
H1163	Rivierdonderpad		
H1166	Kamsalamander	Geen (significant) negatief effect doordat leefgebied buiten het invloedsgebied ligt	
H1318	Meervleermuis	Geen (significant) negatief effect, rekening houdend met de beperkte verlichting, behoud donkere zone langs de Waal als vliegroue en.	
H1337	Bever	Geen (significant) negatief effect, geen overlap aanwezigheid in plangebied en gebruik watersportactiviteiten	
Broedvogels			
A004	Dodaars		
A017	Aalscholver		

		Conclusie
A021	Roerdomp	Geen (significant) negatief effect (dodaars en aalscholver kunnen foeragerend aanwezig zijn)
A022	Woudaap	
A119	Porseleinhoen	
A122	Kwartelkoning	Geen (significant) negatief effect, rekening houdend met recente versterking van het potentieel leefgebied in de Oosterhoutse Waarden en de ligging van het leefgebied achter de zomerkade.
A153	Watersnip	Geen (significant) negatief effect
A197	Zwarte Stern	
A229	IJsvogel	
A149	Oeverzwaluw	
A272	Blauwborst	
A298	Grote Karekiet	
Niet-broedvogels		
A005	Fuut	Geen (significant) negatief effect, rekening houdend met concentratie rond het Bastion en de uitwijkmogelijkheden.
A017	Aalscholver	
A037	Kleine Zwaan	Geen (significant) negatief effect
A038	Wilde Zwaan	
A039	Toendrarietgans	
A041	Kolgans	
A043	Grauwe Gans	
A045	Brandgans	
A048	Bergeend	
A050	Smient	
A051	Krakeend	
A052	Wintertaling	
A053	Wilde eend	
A054	Pijlstaart	
A056	Slobeend	
A059	Tafeleend	
A061	Kuifeend	
A068	Nonnetje	Geen (significant) negatief effect, rekening houdend met concentratie rond het Bastion en de uitwijkmogelijkheden.
A125	Meerkoet	Geen (significant) negatief effect
A130	Scholekster	Geen (significant) negatief effect, rekening houdend met concentratie rond het Bastion, de recente versterking van het leefgebied langs de oevers van de Spiegelwaal en de zandwinplas in de Oosterhoutse waarden en de uitwijkmogelijkheden.
A140	Goudplevier	
A142	Kievit	
A151	Kemphaan	
A156	Grutto	
A160	Wulp	
A162	Tureluur	

Van de bouw en de aanwezigheid van het watersportcentrum zelf zijn (significant) negatieve effecten met zekerheid uit te sluiten, gezien de ligging buiten Natura 2000-gebied Rijntakken. Er

is ook sprake van het ontplooiën van vrij intensieve recreatieve activiteiten in een periode die (deels) overlapt met de aanwezigheid van kwalificerende soorten voor het Natura 2000-gebied Rijntakken. Op basis van de analyse in dit rapport is geconstateerd dat (significant) negatieve effecten door het gebruik van het watersportcentrum als gevolg van ruimtebeslag, verstoring of mechanische effecten uit te sluiten zijn, met name omdat de meeste activiteiten zich rond het Bastion afspelen en er binnen het Natura 2000-gebied alleen op de Spiegelwaal zelf vaartuigen aanwezig zijn en niet ter plekke van de oevers. Op basis van de effectanalyse van de genoemde storingsfactoren en de toetsing ervan aan de instandhoudingsdoelstellingen kan de conclusie getrokken worden dat het Watersportcentrum Spiegelwaal - voor wat betreft deze storingsfactoren - de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Rijntakken niet aantast.

6 Bronnen

Dorland E., J. Pingen, J. Kusters & J. Ex, 2017. PAS-gebiedsanalyse 038 Rijntakken, versie Januari 2017. KWR Watercycle Research Institute en Provincie Gelderland

Janssen, J.A.M. & Schaminée, J.H.J., 2003. Europese Natuur in Nederland. Habitattypen. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Krijgsveld K.L. et al; 2008. Verstoringsgevoeligheid van vogels. Vogelbescherming.

Lensink, R. 2016. Passende Beoordeling bestemmingsplan Hof van Holland (Nijmegen); Toetsing in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN. Bureau Waardenburg.

Limpens, H.J.G.A., 2005. Vleermuizen in de Gelderse Poort; Een onderzoek naar het voorkomen en landschapsgebruik van vleermuizen in het rivierenlandschap van de Gelderse Poort.

Natuurbelans, Limens Divergens, 2009. Inventarisatie beschermde flora en fauna Plangebied dijkeruglegging Lent, resultaten veldinventarisaties 2009.

Provincie Gelderland, 2017a. Ontwerp-Beheerplan Natura 2000 38 –Rijntakken, versie Mei 2017.

Provincie Gelderland, 2017b. Bijlage ontwerp-Beheerplan Natura 2000 38 –Rijntakken, versie Mei 2017.

Provincie Gelderland, 2017a. Ontwerp-Beheerplan Natura 2000 38 –Rijntakken, versie Mei 2017.

Provincie Gelderland, 2012. Kaartenset Beheerplan Natura 2000 Rijntakken concept voor de Klankbordgroep Rijntakken 3 december 2012.

Royal Haskoning, Stroming & Oranjewoud, 2010. Ruimte voor de Waal – Nijmegen, Passende beoordeling Dijkteruglegging Lent; Toets aan Natuurbeschermingswet. Definitief rapport.

Tichelen P. van, K. Remans, M. Bossuyt, 2007 Milieurapport Vlaanderen, MIRA. Achtergronddocument: thema lichthinder.

Websites:

www.synbiosys.alterra.nl

www.rijksoverheid.nl/natura2000/effectenindicator

<http://pas.natura2000.nl>

NDFP, 2013-2018

Kaarten database Provincie Gelderland

AERIUS Calculator

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT
T. +31 162 48 70 00
E. michel.braad@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2017

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.